

**INFORMACJA O STANIE BEZPIECZEŃSTWA
SANITARNEGO POWIATU WAŁBRZYSKIEGO
za rok 2019**

Wałbrzych, dnia 30 marca 2020 r.

Wstęp

Poniższe opracowanie obejmuje wyniki kontroli z terenu powiatu wałbrzyskiego objętego nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w roku 2019.

Ogółem liczba obiektów podlegających kontroli w 2019 roku na terenie powiatu wałbrzyskiego wynosiła 1139, a porównawczo w mieście Wałbrzychu 2043.

Działalność kontrolno-represyjna oraz w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego łącznie:

Liczba kontroli	Liczba decyzji merytorycznych	Liczba decyzji płatniczych	Nalożono mandatów ogółem	na kwotę złotych	Liczba wydanych postanowień	Liczba wystawionych tytułów wykonawczych	Liczba wniosków o ukaranie
2329	591	315	60	19850,00	181	5	0

Liczba wykonanych badań	Liczba oznaczeń chemicznych	Liczba oznaczeń fizycznych	Liczba oznaczeń mikrobiologicznych
6716	2674	3836	9092

Wykaz placówek nadzorowanych przez Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu:

Powiat ziemski

- 1) Zespół Szkół im. M. Skłodowskiej-Curie w Szczawnie-Zdroju, ul. Kolejowa 2, 58-310 Szczawno-Zdrój,
- 2) Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Siodle, Nowe Siodło 73, 58-350 Mieroszów,
- 3) Młodzieżowy Ośrodek Socjoterapii im. UNICEF w Walimiu, ul. Nowa Kolonia 9, 58-320 Walim, w którym funkcjonuje m.in. Zespół Placówek Resocjalizacyjnych,
- 4) Dom Dziecka w Jedlinie-Zdroju, ul. Chojnowska 12, 58-330 Jedlina-Zdrój,
- 5) Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Dom Dziecka „Catharina” w Nowym Siodle, Nowe Siodło 73A, 58-350 Mieroszów,
- 6) Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Walimiu, z miejscem wykonywania zadań w Wałbrzychu, Al. Wyzwolenia 24, 58-300 Wałbrzych.

W opracowaniu ujęto:

I. Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego.....	4
II. 1. Ocena jakości wody na terenie powiatu wałbrzyskiego.....	5
2. Stan sanitarny miast i terenów wiejskich.....	21
III. Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy:	
1. Ocena środowiska pracy.....	21
2. Nadzór nad chemikaliami.....	25
3. Ocena narażenia zawodowego.....	25
4. Choroby zawodowe.....	26
5. Środki zastępcze.....	28
6. Promocja zdrowia.....	29
IV. Placówki nauczania i wychowania.....	29
V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnice materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.....	36
VI. Podmioty lecznicze	
1. Informacja o stanie sanitarnym placówek działalności leczniczej.....	38
2. Sytuacja epidemiologiczna chorób zakaźnych.....	39
VII. Ocena stanu sanitarno-technicznego obiektów wczasowo-turystycznych	
1. Baza noclegowa.....	40
2. Baseny i kąpieliska.....	42
3. Tereny rekreacyjne.....	44
VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej	
1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej.....	45
2. Ustępy publiczne.....	46
3. Wiaty przystankowe.....	46
4. Szpitale uzdrowiskowe i sanatoria.....	46
5. Cmentarze.....	47
Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia.....	48

I.Działalność Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w zakresie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego

W 2019 roku, w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego podejmowano działania obejmujące:

- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych, zwłaszcza nad warunkami higieny środowiska, przy zajmowaniu stanowisk w sprawach projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- sprawowanie zapobiegawczego nadzoru w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych nad warunkami higieny środowiska, higieny pracy, higieny procesów nauczania i wychowania, warunkami higieniczno-sanitarnymi udzielania świadczeń zdrowotnych i warunkami zdrowotnymi żywności, żywienia przy wydawaniu opinii na wniosek organu administracji architektoniczno - budowlanej czy na wniosek zainteresowanego podmiotu, na poszczególnych etapach realizacji inwestycji, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów objętych nadzorem bieżącym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu.

W 2019 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego wydał :

- 2 opinie dotyczących projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy,
- 23 opinie dotyczące projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- 19 opinii dotyczących braku potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko,
- 2 opinie dotyczące środowiskowych uwarunkowań realizacji przedsięwzięcia,
- 15 opinii dotyczących dokumentacji projektowej, w tym 1 opinia negatywna,
- 9 opinii dotyczących dopuszczenia do użytkowania obiektów budowlanych,
- 11 opinii w sprawach niewymienionych powyżej.

Przeprowadzono 20 kontroli w tym 1 w trakcie realizacji inwestycji.

Stan sanitarny nadzorowanego terenu w zakresie obejmującym działania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego ulega sukcesywnej poprawie.

Współpracę z działami merytorycznymi stacji, władzami samorządowymi i państwowymi można uznać za dobrą, służącą właściwej ocenie rozpatrywanych spraw.

Oceniając stan bezpieczeństwa sanitarnego nadzorowanego terenu należy stwierdzić, że:

- w roku nie odnotowano spraw budzących konflikty społeczne, podczas rozpatrywania spraw uwaga skierowana była na uzasadniony interes osób trzecich i stron postępowania a także ochronę środowiska naturalnego we wszystkich jego komponentach,
- wśród spraw o szczególnym znaczeniu dla lokalnej społeczności należy wskazać na: przedsięwzięcie mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko pn.: modernizacja i rozbudowa Fermy Drobiu w Gostkowie oraz przekazanie do użytkowania:
 - centrum obsługi ruchu turystycznego wraz z infrastrukturą techniczną, zlokalizowanego w Zagórzcu Śląskim,
 - świetlicy z zapleczem socjalno-biurowym wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Grzędach,
 - lokalnego ośrodka integracji społecznej z zapleczem socjalno-sanitarnym i infrastrukturą towarzyszącą w Chwaliszowie,
 - remizy strażackiej w Witkowie,
 - lokalnego ośrodka integracji społecznej z zapleczem socjalno-sanitarnym wraz z infrastrukturą towarzyszącą przy ul. Szkolnej 2 w Strudze,
 - świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu w miejscowości Cieszów.

Ponadto:

- zaopiniowano projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy Czarny Bór;
- zaopiniowano projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Uzdrowskiej Gminy Miejskiej Szczawno-Zdrój.

Inwestycje realizowane ze środków UE, przez gminy oraz prywatnych inwestorów, pozyskujących te środki, opiniowane/uzgadniane były bez zbędnej zwłoki przy zaangażowaniu inwestorów i stron postępowania,

Prowadzona jest stała współpraca z działami merytorycznymi oraz z petentami w zakresie poprawy stanu sanitarnego istniejących obiektów użyteczności publicznej w tym bazy gastronomicznej i turystycznej, usługowej oraz placówek kultury, oświaty i wychowania.

Powyższe miało na celu osiągnięcie założonych wymagań sanitarnych w procesie sprawowania zapobiegawczego nadzoru sanitarnego na terenie nadzorowanym. W minionym roku cele te zostały osiągnięte.

II. Ocena jakości wody na terenie powiatu wałbrzyskiego

Na podstawie art. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2019 r. poz. 1437) przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne powinno zapewnić należyłą jakość dostarczanej wody w sposób ciągły i niezawodny oraz badać jej jakość w ramach kontroli wewnętrznej. W myśl § 6 i § 7

rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne oraz podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej są zobowiązane do prowadzenia kontroli wewnętrznej jakości wody, która obejmuje:

- prowadzenie badań jakości wody w zakresie parametrów grupy A i grupy B oraz każdorazowo po wystąpieniu okoliczności powodujących zmianę jakości wody (np. awaria, powódź, wymiana instalacji, susza, intensywne opady deszczu),
- informowanie właściwego państwowego powiatowego inspektora sanitarnego oraz wójta (burmistrza, prezydenta) o przekroczeniach oraz o planowanych działaniach naprawczych i terminie ich realizacji,
- ustalenie w porozumieniu z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym punktów pobierania próbek wody oraz częstotliwości ich pobierania,
- informowanie konsumentów wody o przekroczeniach dopuszczalnych wartości parametrów jakości wody oraz o związanych z nimi zagrożeniach zdrowotnych.

Rozporządzenie w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi zobowiązuje również do prowadzenia kontroli wewnętrznej podmioty wykorzystujące wodę pochodzącą

z indywidualnego ujęcia w ramach działalności gospodarczej lub w budynkach użyteczności publicznej – dla mniej niż 50 osób lub mniej niż 10 m³/db. Zakres prowadzonych badań oraz częstotliwość poboru próbek wody dla tych obiektów należy uzgodnić z właściwym państwowym powiatowym inspektorem sanitarnym.

Powyższe rozporządzenie jednoznacznie wskazuje, że odpowiedzialność za jakość dostarczanej wody spoczywa na producencie, natomiast organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej prowadzą nadzór sanitarny w tym zakresie.

1.1. Miasto Boguszów-Gorce

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Boguszów-Gorce zaopatrywane jest w wodę z wodociągów publicznych Wałbrzych oraz Boguszów-Gorce, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 4.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 10.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 15 600 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 3100 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 3 ujęcia powierzchniowe – „Mała Woda” (ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrzniku), staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny), Kuźnice Świdnickie,

- 5 ujęć podziemnych: Marciszów Górny, Gorzeszów, Czarny Bór, Stary Lesieniec oraz Kuźnice Świdnickie.

6. Sposób uzdatniania wody:

- ujęcie „Mała Woda” w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
- ujęcie wody Marciszów Górny – dezynfekcja chlorem gazowym,
- ujęcie wody Gorzeszów, Czarny Bór, Stary Lesieniec – brak uzdatniania,
- ujęcie wody w Kuźnicach Świdnickich – napowietrzanie, filtracja na filtrach powolnych żwirowo-piaskowych z rudą magnezu, dezynfekcja podchlorynem sodu.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci i ujęć dla wodociągu Wałbrzych oraz Boguszów-Gorce na terenie miasta pobrano:

- 30 próbek do badań bakteriologicznych (20 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 5 – rekontrolnych),
- 25 próbek do badań fizykochemicznych (20 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 3 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 4 próbki wody pobrane w strefie zaopatrzenia z ujęcia Stary Lesieniec (punkt na sieci wodociągowej przy ul. św. Barbary 80) ze względu na przekroczenie wartości parametrycznych:

- bakterii grupy coli w 2 próbkach (odpowiednio 15 NPL i 24 jtk),
- chloru wolnego w 1 próbce,
- ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C w 1 próbce z ujęcia.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2019 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w mieście Boguszów-Gorce stwierdzono trzykrotne bakteriologiczne zanieczyszczenie wody, skutkujące w 2 przypadkach wydaniem orzeczenia o braku przydatności wody do spożycia (obecność bakterii grupy coli), a w jednym – orzeczenia o warunkowej przydatności wody do spożycia (podwyższona ogólna liczba mikroorganizmów).

Po przeprowadzeniu niezwłocznych działań naprawczych, wykonane w niewielkim odstępie czasowym badania rekontrolne wykazały właściwą jakość mikrobiologiczną wody.

Jednorazowo – w związku z podejmowanymi działaniami naprawczymi w sprawach jak wyżej – zanotowano podwyższone stężenie chloru wolnego w punkcie czerpalnym u konsumenta na sieci wodociągowej przy ul. św. Barbary 80 w Boguszowie-Gorcach (wartość krótkotrwała niewpływająca na zdrowie konsumentów).

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności

prowadzonych procesów uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Parametr ogólna liczba mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane są z tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Chlor i powstające w wodzie jego pochodne wpływają na organoleptyczną ocenę jakości wody (zapach, smak), ale jego obecność świadczy o prowadzonym procesie dezynfekcji wody, czyli eliminacji zagrożeń mikrobiologicznych. Natomiast długotrwałe przekroczenia stężenia chloru wolnego prowadzą do powstawania potencjalnie niebezpiecznych ubocznych produktów dezynfekcji, którymi mogą być rakotwórcze trihalometany, dlatego należy monitorować poziom tego parametru w wodzie.

Natomiast jakość wody w sieci wodociągu Wałbrzych, zaopatrywanej z ujęć „Mała Woda”, Marciszów Górny, Gorzeszów i Czarny Bór oraz w sieci wodociągu Boguszów-Gorce na terenie miasta Boguszów-Gorce nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.2. Gmina Czarny Bór

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Gmina Czarny Bór zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, Borówno i Grzędy Górne, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 6.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 11.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 800 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 960 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 2 ujęcia powierzchniowe dla wodociągu publicznego Wałbrzych („Mała Woda” – ujęcie jazowe na rzece Bóbr w Dębrniku) oraz staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny),
 - 6 ujęć podziemnych: Marciszów Górny i Marciszów Dolny w Marciszowie, Gorzeszów i Czarny Bór (dla wodociągu publicznego Wałbrzych) oraz Borówno i Grzędy Górne.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie „Mała Woda” w Dębrniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pośpiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie wody Marciszów Górny – dezynfekcja chlorem gazowym,
 - ujęcie wody Marciszów Dolny – dezynfekcja podchlorynem sodu,

- ujęcie wody Grzędy Górne – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
- ujęcia wody Gorzeszów, Borówno oraz Czarny Bór (dla wodociągu Wałbrzych) – brak uzdatniania.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z wodociągów publicznych Borówno, Grzędy Górne oraz Wałbrzych na terenie gminy pobrano:

- 23 próbki do badań bakteriologicznych (14 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 6 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 3 – rekontrolne),
- 22 próbki do badań fizykochemicznych (14 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 8 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 2 – rekontrolne),
- w tym 1 do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 5 pobranych próbek wody ze względu na przekroczenie wartości parametrycznych:

- bakterii grupy coli w 2 próbkach (sieć wodociągu Borówno),
- ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C w 1 próbce (ujęcie dla wodociągu Borówno),
- żelaza w 1 próbce (sieć wodociągowa w Jaczkowie – wodociąg Wałbrzych),
- jonów wodorowych pH w 1 próbce (sieć wodociągu Grzędy Górne).

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2019 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi na terenie gminy Czarny Bór zanotowano trzykrotne bakteriologiczne zanieczyszczenie wody i dwukrotne przekroczenie wartości parametrycznych wskaźników fizykochemicznych, skutkujące w każdym przypadku stwierdzeniem warunkowej przydatności wody do spożycia.

Po przeprowadzeniu niezwłocznych działań naprawczych wykonane w niewielkim odstępie czasowym badania rekontrolne wykazały właściwą jakość mikrobiologiczną wody. Podwyższone wartości parametrów fizykochemicznych skutkowały prowadzeniem postępowania administracyjnego przez PPIS w Wałbrzychu na doprowadzenie wody do norm sanitarnych we wskazanych sieciach wodociągowych.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad prowadzonym procesem uzdatniania na ujęciu w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Parametr ogólna liczba mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa

wody dla zdrowia. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane są z tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Zgodnie ze stanowiskiem ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia, brak jest podstaw do określenia wartości stężenia żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia, której przekroczenie stwarzałoby zagrożenie dla zdrowia ludzi, dlatego nie proponuje się zalecaniej wartości opartej na kryterium bezpieczeństwa dla zdrowia, a jedynie z uwagi na akceptowalność przez konsumenta oraz wpływ stężenia żelaza na wzrost bakterii żelazowych. Obowiązujące przepisy określają, że zawartość żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia nie może być większa niż 200 µg/l.

Żelazo nie stanowi problemu zdrowotnego dla konsumentów, niemniej jednak ma istotne znaczenie dla akceptowalności wody. W rozpatrywanym przypadku, jak podaje zarządca wodociągu, żelazo pojawia się w wodzie do picia w wyniku jej wtórnego zanieczyszczenia osadami wypłukiwanymi ze ścianek przewodów. Podwyższona zawartość żelaza w sieci wodociągowej może spowodować: rozwój nitkowatych bakterii żelazistych, zmianę smaku wody, wzrost jej mętności i barwy, powstawanie plam na urządzeniach sanitarnych, pranej bieliźnie, a w czasie gotowania wpływa na zmianę cech fizycznych oraz apetyczność potraw.

Zalecane jest, aby po dłuższym nieużywaniu kranów odkręcić kurki i umożliwić przez kilka minut swobodny wypływ wody, w celu usunięcia wody stagnującej w przewodach wodociągowych.

W odniesieniu do sieci wodociągowej w Jaczkowie w 2019 r. obowiązywała decyzja PPIS w Wałbrzychu nr 898/18 z dnia 10 grudnia 2018 r., nakazująca zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody w wyżej wymienionej sieci wodociągowej do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 30 czerwca 2019 r. i zezwalająca na warunkowe korzystanie z wody w wyżej wymienionym terminie z zastrzeżeniem utrzymania w wodzie stężenia żelaza na maksymalnym poziomie nie przekraczającym 500 µg/l.

Badanie rekontrolnej próbki wody, pobranej w dniu 23 lipca 2019 r., wykazało stężenie żelaza na poziomie 379 µg/l. Podjęte dodatkowo działania naprawcze doprowadziły ostatecznie do uzyskania poprawy jakości wody pod względem fizykochemicznym – uzyskano stężenie żelaza poniżej wartości parametrycznej (próbka wody z dnia 12 sierpnia 2019 r.).

Obniżony odczyn stanowi naturalną cechą charakterystyczną dla wody pochodzącej z terenów górskich i nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia konsumentów – zalecane stężenie jonów wodorowych w wodzie nie zostało ustalone ze względów zdrowotnych. Jest to jeden z ważniejszych parametrów eksploatacyjnych, który należy kontrolować z uwagi na przeciwdziałanie korozji. Dopuszczenie do nadmiernej korozji przewodów może wywołać wtórne zanieczyszczenie wody i wpływać niekorzystnie na jej smak oraz wygląd. Wobec powyższego należy podejmować skuteczne działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wartości pH w obowiązującym zakresie.

W odniesieniu do sieci wodociągowej w Grzędach Górnych w 2019 r. obowiązywała

decyzja PPIS w Wałbrzychu nr 579/18 z dnia 10 sierpnia 2018 r., nakazująca zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody w wyżej wymienionej sieci wodociągowej do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 30 listopada 2018 r. oraz utrzymanie w wodzie w wyżej wymienionym okresie stężenia jonów wodoru pH na poziomie minimalnym 6,10. Decyzję przedłużano dwukrotnie – decyzją nr 4/19 z 3 stycznia 2019 r. (nowy termin wykonania obowiązku – 30 czerwca 2019 r., nowa minimalna wartość pH – 5,8) i decyzją nr 453/19 z dnia 28 czerwca 2019 r. (nowy termin wykonania obowiązku – 30 września 2019 r.).

Badanie rekontrolnej próbki wody, pobranej w dniu 15 października 2019 r. wykazało wartość pH na poziomie 6,0. Podjęte dodatkowo działania naprawcze doprowadziły ostatecznie do uzyskania poprawy jakości wody pod względem fizykochemicznym – uzyskano stężenie jonów wodoru pH poniżej wartości parametrycznej (próbka wody z dnia 7 listopada 2019 r.).

Natomiast jakość wody w sieci wodociągu Wałbrzych zaopatrywanej z ujęć „Mała Woda” w Dębrzniku i w Marciszowie Górnym (Witków) oraz ujęcia Gorzeszów (Grzędy, Czarny Bór) na terenie gminy Czarny Bór nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.3. Miasto i gmina Głuszyca

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto i gmina Głuszyca zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego Głuszyca, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście i gminie ze względu na pochodzenie wody – 3.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście i gminie – 8.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 8 300 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście i gminie – około 1 190 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 2 ujęcia podziemne w Głuszycy Górnej i Grzmiącej oraz 1 ujęcie mieszane (powierzchniowe i podziemne) w Łomnicy.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody w Łomnicy – filtracja na filtrach żwirowych powolnych, dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Głuszycy Górnej – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Grzmiącej – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych w wodzie wapnem hydratyzowanym.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi z sieci i ujęć dla wodociągu publicznego Głuszyca na terenie miasta i gminy Głuszyca pobrano:

- 18 próbek do badań bakteriologicznych (13 próbek w kontroli wewnętrznej WPWiK, 3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 2 – rekontrolne),
- 21 próbek do badań fizykochemicznych (13 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 5 – rekontrolnych),
- w tym 2 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 5 próbek wody pobranych z wodociągu Głuszycy ze względu na przekroczenie wartości parametrycznych:

- bakterii *Escherichia coli* (5 jtk) oraz stężenia jonów wodoru pH (sieć wodociągowa w Grzmiącej),
- zapachu, mętności i żelaza (sieć wodociągowa w Grzmiącej),
- mętności i barwy (sieć wodociągowa w Łomnicy),
- stężenia jonów wodoru pH (sieć wodociągowa w Głuszycy Górnej),
- żelaza (sieć wodociągowa w Głuszycy).

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w 2019 r. stwierdzono, że woda okresowo nadawała się warunkowo do spożycia przez ludzi – w przypadku przekroczenia wartości parametrycznych wskaźników fizykochemicznych. Zanotowane zanieczyszczenie bakteriologiczne w wodzie z sieci wodociągowej w Grzmiącej skutkowało wydaniem orzeczenia o braku przydatności wody do spożycia (czas trwania przekroczenia – 2 dni).

We wszystkich powyższych przypadkach zarządca wodociągu zrealizował w krótkim terminie działania naprawcze, które doprowadziły do skutecznej poprawy sanitarnej jakości wody i uzyskania jej właściwej jakości.

Obecność w wodzie bakterii *Escherichia coli* jest wskaźnikiem występowania innych patogenów w wodzie i stwarza bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia jej konsumentów. Wpływ mikroorganizmów przenoszonych przez wodę na zdrowie człowieka jest zróżnicowany. Nawet krótkotrwałe przekroczenia wartości parametrycznych tych bakterii w wodzie – w przypadku spożywania jej na surowo, bez przegotowania – mogą być niebezpieczne dla zdrowia powodując np. nieżyty żołądkowo-jelitowe, biegunki.

Zgodnie ze stanowiskiem ekspertów Światowej Organizacji Zdrowia, brak jest podstaw do określenia wartości stężenia żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia, której przekroczenie stwarzałoby zagrożenie dla zdrowia ludzi, dlatego nie proponuje się zalecanej wartości opartej na kryterium bezpieczeństwa dla zdrowia, a jedynie z uwagi na akceptowalność przez konsumenta oraz wpływ stężenia żelaza na wzrost bakterii żelazowych. Obowiązujące przepisy określają, że zawartość żelaza w wodzie przeznaczonej do spożycia nie może być większa niż 200 µg/l.

Żelazo nie stanowi problemu zdrowotnego dla konsumentów, niemniej jednak ma istotne znaczenie dla akceptowalności wody. W rozpatrywanym przypadku, jak podaje zarządca wodociągu, żelazo pojawia się w wodzie do picia w wyniku jej wtórnego zanieczyszczenia osadami wypłukiwanymi ze ścianek przewodów. Podwyższona zawartość żelaza w sieci

wodociągowej może spowodować: rozwój nitkowatych bakterii żelazistych, zmianę smaku wody, wzrost jej mętności i barwy, powstawanie plam na urządzeniach sanitarnych, pranej bieliźnie, a w czasie gotowania zmianę cech fizycznych oraz wpływ na apetyczność potraw.

Zalecane jest, aby po dłuższym nieużywaniu kranów odkręcić kurki i umożliwić przez kilka minut swobodny wypływ wody, w celu usunięcia wody stagnującej w przewodach wodociągowych.

Podwyższona lub obniżona wartość pH nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia konsumentów – nie ustalono zalecanego stężenia jonów wodorowych w wodzie ze względów zdrowotnych. Jest to jeden z najważniejszych parametrów eksploatacyjnych dotyczących jakości wody, który należy kontrolować z uwagi na przeciwdziałanie korozji. Dopuszczenie do nadmiernej korozji przewodów może wywołać wtórne zanieczyszczenie wody i wpływać niekorzystnie na jej smak oraz wygląd. Wobec powyższego należy podejmować skuteczne działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wartości pH w obowiązującym zakresie.

Smak i zapach są ważnymi parametrami organoleptycznymi wody, które należy kontrolować. Przyczynami nieprawidłowego smaku i zapachu wody mogą być zanieczyszczenia chemiczne, mikroorganizmy, procesy biologiczne, zanieczyszczenia syntetycznymi substancjami chemicznymi lub powstającymi w wyniku jej uzdatniania, np. chlorowania. Z wyżej wymienionych powodów mogą one być oznaką obecności substancji potencjalnie szkodliwych dla zdrowia. Smak i zapach wody powinien być akceptowalny przez konsumenta, jednakże nie ustalono zalecanych ich wartości w wodzie ze względów zdrowotnych.

Mętność wody nie jest parametrem, którego podwyższona wartość stwarza bezpośrednio zagrożenie dla zdrowia ludzi, może mieć jednak negatywny wpływ na akceptowalność wody przez konsumentów. Za wzrost mętności wody mogą odpowiadać niektóre składniki mineralne zawieszin, powodujące jednocześnie modyfikację wartości pH i związane z tym osłabienie działania niektórych chemicznych środków do uzdatniania wody.

1.4. Miasto Jedlina-Zdrój

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Jedlina-Zdrój zaopatrywane jest w większej części w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych oraz w mniejszej – z wodociągu Jedlina-Zdrój. Zarządcą wodociągów jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 2.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 3.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 700 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście – około 940 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody: 2 ujęcia podziemne – w Unisławiu Śląskim oraz w Jedlinie-Zdroju przy ul. Pokrzywianka.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody w Unisławiu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu
 - ujęcie wody w Jedlinie-Zdroju przy ul. Pokrzywianka – dezynfekcja podchlorynem sodu,

- do sieci wodociągowej, zasilanej z wodociągu Wałbrzych, dawkowy jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w starych rurach wodociągowych, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Jedlina-Zdrój pobrano:

- 7 próbek do badań bakteriologicznych (5 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 2 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 7 próbek do badań fizykochemicznych (5 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 2 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS).

Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2019 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie miasta Jedlina-Zdrój była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Należy pamiętać, że w wodzie stojącej wszystkie procesy biologiczne, chemiczne i fizyczne zachodzą szybciej niż w wodzie płynącej. Wzrost stężenia żelaza w wodzie wiąże się ze zrywaniem osadów, najczęściej występuje na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołując efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody, np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki. Dlatego po dłuższej przerwie w użytkowaniu instalacji wodnej (po nocy lub kilkudniowej nieobecności w mieszkaniu) powinno się spuścić trochę wody zanim przeznaczy się ją do spożycia (nie trzeba wody wylewać do zlewu, można np. skorzystać z toalety).

1.5. Miasto i gmina Mieroszów

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto i gmina Mieroszów zaopatrywane są w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych (miejscowości Unisław Śląski, Rybnica Leśna i Kamionka), którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. oraz wodociągów publicznych Mieroszów i Sokołowsko, zarządzanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej „Mieroszów” Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście i gminie ze względu na pochodzenie wody – 6.
2. Liczba zlokalizowanych punktów poboru próbek wody w mieście i gminie – 19.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 6 730 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w mieście i gminie – około 1350 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – 1 ujęcie powierzchniowe „za WOP” w Sokołowsku, 7 podziemnych znajdujących się w Unisławiu Śląskim, w Mieroszowie przy ul. Kwiatowej i ul. Sportowej, w Golińsku, w Nowym Siodle, w Sokołowsku – „za Różanką” i „za Leśniczówką”.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie powierzchniowe „za WOP” w Sokołowsku – oczyszczanie mechaniczne na sitach, filtracja na filtrach żwirowo-piaskowych, dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - ujęcia podziemne w Unisławiu Śląskim, w Mieroszowie przy ul. Kwiatowej i ul. Sportowej, w Golińsku, w Nowym Siodle, w Sokołowsku „za Różanką” i „za Leśniczówką” – dezynfekcja podchlorynem sodu.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Mieroszków pobrano:

- 43 próbki do badań bakteriologicznych (28 próbek w ramach kontroli wewnętrznej ZGKiM, 12 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 3 – rekontrolne),
- 42 próbek do badań fizykochemicznych (28 próbek w ramach kontroli wewnętrznej ZGKiM, w tym 2 próbki rekontrolne, 12 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 2 – rekontrolne),
- w tym 2 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 6 próbek wody pobranych w Sokołowsku (wodociąg Sokołowsko) ze względu na przekroczenia:

- wartości parametrycznych wskaźników mikrobiologicznych w 4 próbkach (w 3 – ogólna liczba mikroorganizmów w 22°C, w tym w 2 z ujęcia i 1 z sieci wodociągowej oraz w 1 próbce z ujęcia – enterokoków w ilości 5 jtk),
- wartości parametrycznych wskaźników fizykochemicznych w 2 próbkach z sieci wodociągowej (w 1 chloru wolnego i w 1 mętności).

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w grudniu 2019 r. – w ramach kontroli wewnętrznej przedsiębiorstwa – badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w wodociągu Sokołowsko stwierdzono podwyższą wartość ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C w 3 próbkach wody – odpowiednio 134 jtk, 154 jtk, 277 jtk (woda nadawała się warunkowo do spożycia). Ze względu na okres świąteczny pobranie próbek rekontrolnych zaplanowano na początek 2020 r. Ponadto w jednej próbce wody pobranej z ujęcia „za Leśniczówką” w Sokołowsku zanotowano przekroczenie wartości parametrycznej paciorkowców kałowych w ilości 5 jtk, w związku z czym woda nie nadawała się do spożycia przez ludzi. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze, które doprowadziły do skutecznej poprawy sanitarnej jakości wody na ujęciu. Czas występowania odnotowanego przekroczenia

(braku przydatności wody do spożycia) wyniósł 3 dni.

W 2019 r. stwierdzono również incydentalne przekroczenia wartości parametrycznych stężenia chloru wolnego w punkcie czerpalnym u konsumenta w wodzie z sieci wodociągowej w Sokołowsku (wartość krótkotrwała, niewpływająca na zdrowie konsumentów) oraz mętności w próbce z sieci wodociągowej w Sokołowsku przy ul. Parkowej 3. Mętność na sieci przy ul. Parkowej 3 została przywrócona do wartości zalecanej w obowiązującym rozporządzeniu (uzyskano pozytywne wyniki badań rekontrolnych).

Obecność w wodzie paciorkowców kałowych jest wskaźnikiem występowania innych patogenów i stwarza bezpośrednio zagrożenie dla zdrowia jej konsumentów. Wpływ mikroorganizmów przenoszonych przez wodę na zdrowie człowieka jest zróżnicowany. Nawet krótkotrwałe przekroczenia wartości parametrycznych tych bakterii w wodzie – w przypadku spożywania jej na surowo, bez przegotowania – mogą być niebezpieczne dla zdrowia powodując np. nieżyty żołądkowo-jelitowe, biegunki.

Parametr ogólna liczba mikroorganizmów nie jest uważany za wskaźnik bezpieczeństwa wody dla zdrowia. Podwyższone wartości ogólnej liczby mikroorganizmów związane są z tworzeniem się osadów na ściankach przewodów, a przy tym dostępnością substancji odżywczych koniecznych do wzrostu bakterii, powodując wtórne zanieczyszczenie wody. Jeśli wystąpi nietypowy, szybki lub nieoczekiwany wzrost ogólnej liczby mikroorganizmów, wskazane jest sprawdzenie działania całego systemu i ustalenie przyczyny wtórnego zanieczyszczenia wody.

Chlor i powstające w wodzie jego pochodne wpływają na organoleptyczną ocenę jakości wody (zapach, smak), ale jego obecność świadczy o prowadzonym procesie dezynfekcji wody, czyli eliminacji zagrożeń mikrobiologicznych. Natomiast długotrwałe przekroczenia stężenia chloru wolnego prowadzą do powstawania potencjalnie niebezpiecznych ubocznych produktów dezynfekcji, którymi mogą być rakotwórcze trihalometany, dlatego należy monitorować poziom tego parametru w wodzie.

Mętność wody nie jest parametrem stwarzającym bezpośrednio zagrożenie dla zdrowia ludzi, jej podwyższona wartość w wodzie może mieć jednak negatywny wpływ na akceptowalność wody przez konsumentów. Za wzrost mętności wody mogą odpowiadać niektóre składniki mineralne zawiesin, powodujące jednocześnie modyfikację wartości pH i związane z tym osłabienie działania niektórych chemicznych środków do uzdatniania wody.

Natomiast jakość wody z sieci wodociągu Wałbrzych i Mieroszów na terenie gminy Mieroszów nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.6. Gmina Stare Bogaczowice

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Gmina Stare Bogaczowice zaopatrywana jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 2.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 4.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 3 400 osób.

4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 680 m³/db.

5. Rodzaj ujęć wody – 2 podziemne ujęcia wody Marciszów Dolny i Marciszów Górny w Marciszowie oraz 2 powierzchniowe ujęcia wody – „Mała Woda” na rzece Bóbr w Dębrzniku i staw infiltracyjny Ptaszków I (będący częścią ujęcia Marciszów Górny).

6. Sposób uzdatniania wody:

- ujęcie wody Marciszów Dolny – dezynfekcja podchlorynem sodu,
- ujęcie wody Marciszów Górny – dezynfekcja chlorem gazowym,
- ujęcie „Mała Woda” w Dębrzniku – koagulacja siarczanem glinu, filtracja na filtrach pospiesznych antracytowo-piaskowych, dezynfekcja chlorem gazowym.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Stare Bogaczowice pobrano:

- 11 próbek do badań bakteriologicznych (8 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 11 próbek do badań fizykochemicznych (8 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 3 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 1 próbkę do badań w zakresie parametrów grupy B.
- Nie zakwestionowano żadnej z przebadanych próbek wody.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

Na podstawie prowadzonych w 2019 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnych wartości parametrów mikrobiologicznych i fizykochemicznych, co oznacza że woda na terenie gminy Stare Bogaczowice była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

Niemniej jednak w przypadku awarii na ujęciu lub w sieci wodociągowej oraz na skutek zbyt małego rozbioru wody może dochodzić do jej wtórnego zanieczyszczenia. Należy pamiętać, że w wodzie stojącej wszystkie procesy biologiczne, chemiczne i fizyczne zachodzą szybciej niż w wodzie płynącej. Wzrost stężenia żelaza w wodzie wiąże się ze zrywaniem osadów, najczęściej występuje na skutek zmian kierunku lub natężenia przepływu wody w sieci, wywołując efekt tzw. brudnej wody wodociągowej. Stężenie żelaza wzrasta gwałtownie po włączeniu wody, np. po wcześniejszym, awaryjnym przestoju. Dodatkowo występuje zwiększenie mętności oraz barwy. Przenikające z rur do wody związki (głównie żelaza

i manganu) nie stanowią bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia i życia konsumentów, jednak mają negatywny wpływ na eksploatację urządzeń domowych, takich jak ekspresy, pralki czy zmywarki. Dlatego po dłuższej przerwie w użytkowaniu instalacji wodnej (po nocy lub kilkudniowej nieobecności w mieszkaniu) powinno się spuścić trochę wody zanim przeznaczony ją do spożycia (nie trzeba wody wylewać do zlewu, można np. skorzystać z toalety).

1.7. Miasto Szczawno-Zdrój

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Miasto Szczawno-Zdrój zaopatrywane jest w wodę z wodociągu publicznego Wałbrzych, którego zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w mieście ze względu na pochodzenie wody – 1.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w mieście – 2.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 5 700 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 1 140 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody – podziemne ujęcie wody Marciszów Dolny w Marciszowie.
6. Sposób uzdatniania wody – dezynfekcja podchlorynem sodu.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie miasta Szczawno-Zdrój pobrano:

- 5 próbek do badań bakteriologicznych (3 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 1 – rekontrolna),
- 4 próbki do badań fizykochemicznych (3 próbki w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 1 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- w tym 1 próbkę do badań w zakresie parametrów grupy B.

Zakwestionowano 1 próbkę wody pobraną z sieci wodociągowej w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK ze względu na obecność bakterii grupy coli.

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku przeprowadzonych w 2019 r. badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w mieście Szczawno-Zdrój stwierdzono przekroczenie wartości parametrycznej wskaźnika mikrobiologicznego w 1 próbce wody. Woda nadawała się warunkowo do spożycia przez ludzi z uwagi na występowanie w wodzie bakterii grupy coli w ilości 3 NPL w 100 ml wody. Zarządca wodociągu niezwłocznie zrealizował działania naprawcze, które doprowadziły do skutecznej poprawy sanitarnej jakości wody wodociągowej. Czas występowania odnotowanego przekroczenia wyniósł 2 dni.

Bakterie grupy coli nie są wskaźnikiem występowania patogenów w wodzie, natomiast służą do oceny czystości i szczelności systemów dystrybucji wody oraz skuteczności prowadzonych procesów uzdatniania. Z powyższych względów należałoby wzmocnić nadzór nad systemem przesyłu wody w celu wyeliminowania występowania bakterii wskaźnikowych w wodzie.

Poza wskazanym incydentem jakość wody na terenie miasta Szczawno-Zdrój nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

1.8. Gmina Walim

I. Charakterystyka zaopatrzenia w wodę

Gmina Walim zaopatrywana jest w wodę z wodociągów publicznych Walim, Zagórze Śląskie i Wałbrzych, których zarządcą jest Wałbrzyskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o.

1. Liczba wyodrębnionych stref zaopatrzenia w gminie ze względu na pochodzenie wody – 5.
2. Liczba punktów pobierania próbek wody zlokalizowanych w gminie – 8.
3. Liczba zaopatrywanej ludności w wodę wodociągową – około 4 300 osób.
4. Szacunkowa ilość rozprowadzanej wody w gminie – około 645 m³/db.
5. Rodzaj ujęć wody:
 - 3 ujęcia podziemne – w Walimiu przy ul. Nowa Kolonia, w Zagórze Śląskim, w Unisławiu Śląskim,
 - 2 ujęcia powierzchniowe – w Walimiu przy ul. J. Kuliga i ul. Warszawskiej.
6. Sposób uzdatniania wody:
 - ujęcie wody przy ul. Nowa Kolonia w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Zagórze Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu, odżelazianie, odmanganianie, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody w Unisławiu Śląskim – dezynfekcja podchlorynem sodu,
 - ujęcie wody przy ul. Kuliga w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, oczyszczanie na filtrze żwirowo-piaskowym, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - ujęcie wody przy ul. Warszawskiej w Walimiu – dezynfekcja podchlorynem sodu, regulowanie stężenia jonów wodorowych wapnem hydratyzowanym,
 - do sieci wodociągowej w Dzieńmorowicach, zasilanej z wodociągu Wałbrzych, dawkowany jest preparat SeaQuest, który zapobiega korozji i powstawaniu osadów w instalacji wodnej. Preparat stosowany jest głównie w starych rurach wodociągowych, gdzie najczęściej dochodzi do wtórnego zanieczyszczenia wody, w celu obniżenia poziomu stężenia żelaza, manganu, barwy i mętności.

II. Jakość wody przeznaczonej do spożycia

W 2019 r. w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru sanitarnego nad wodą przeznaczoną do spożycia przez ludzi na terenie gminy Walim pobrano:

- 21 próbki do badań bakteriologicznych (16 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS),
- 23 próbki do badań fizykochemicznych (16 próbek w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK, 5 – w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS, 2 - rekontrolne),
- w tym 4 próbki do badań w zakresie parametrów grupy B.

- Zakwestionowano 2 próbki wody: jedną pobraną w ramach kontroli wewnętrznej WPWiK ze względu na podwyższoną wartość pH, zapach i smak (z ujęcia przy ul. J. Kuliga w Walimiu – dla wodociągu Walim), oraz 1 próbkę wody pobraną w ramach nadzoru nad jakością wody sprawowanego przez PIS ze względu na obniżoną wartość pH (z sieci wodociągowej Walim przy ul. Nowa Kolonia 9).

III. Ocena ryzyka zdrowotnego dla konsumentów wody

W wyniku badań jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w gminie Walim w 2019 r. stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych wartości parametrów fizykochemicznych w dwóch próbkach wody: w jednej pobranej na ujęciu dla wodociągu Walim – podwyższoną wartość stężenia jonów wodoru pH, smaku i zapachu, w drugiej pobranej z sieci wodociągowej przy ul. Nowa Kolonia 9 w Walimiu – obniżoną wartość stężenia jonów wodoru pH.

Podwyższona lub obniżona wartość pH nie ma bezpośredniego znaczenia dla zdrowia konsumentów – nie ustalono zalecanego stężenia jonów wodorowych w wodzie ze względów zdrowotnych. Jest to jeden z najważniejszych parametrów eksploatacyjnych dotyczących jakości wody, który należy kontrolować z uwagi na przeciwdziałanie korozji. Dopuszczenie do nadmiernej korozji przewodów może wywołać wtórne zanieczyszczenie wody i wpływać niekorzystnie na jej smak oraz wygląd. Wobec powyższego należy podejmować skuteczne działania naprawcze, mające na celu osiągnięcie wartości pH w obowiązującym zakresie.

W odniesieniu do sieci wodociągowej przy ul. Nowa Kolonia w Walimiu PPIS w Wałbrzychu wydał decyzję nr 499/19 z dnia 25 lipca 2019 r. nakazującą zarządcy wodociągu zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody pod względem fizykochemicznym (stężenie jonów wodoru pH) do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 15 września 2019 r. oraz zezwalającą na warunkowe korzystanie z wody przeznaczonej do spożycia w wyżej wymienionym okresie z zastrzeżeniem utrzymania w wodzie stężenia jonów wodoru pH na minimalnym poziomie nie niższym niż 6,2.

Badanie rekontrolnej próbki wody, pobranej w dniu 26 września 2019 r., wykazało doprowadzenie wody pod względem fizykochemicznym do norm sanitarnych.

Smak i zapach są ważnymi parametrami organoleptycznymi wody, które należy kontrolować. Przyczynami nieprawidłowego smaku i zapachu wody mogą być zanieczyszczenia chemiczne, mikroorganizmy, procesy biologiczne, zanieczyszczenia syntetycznymi substancjami chemicznymi lub powstającymi w wyniku jej uzdatniania, np. chlorowania. Z wyżej wymienionych powodów mogą one być oznaką obecności substancji potencjalnie szkodliwych dla zdrowia. Smak i zapach wody powinien być akceptowalny przez konsumenta, jednakże nie ustalono zalecanych ich wartości w wodzie ze względów zdrowotnych.

Natomiast jakość wody w sieci wodociągu Wałbrzych oraz w sieci wodociągu Zagórze Śląskie na terenie gminy Walim nie była kwestionowana: woda była bezpieczna dla zdrowia konsumentów i nadawała się do spożycia przez ludzi.

2. Stan sanitarny miast i terenów wiejskich

Ogólny stan porządkowy w gminach na obszarze objętym nadzorem Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Wałbrzychu w 2019 r. oceniono jako dobry. Przestrzeń publiczna utrzymywana była w należytym porządku, zaopatrzona w wystarczającą ilość koszy na śmieci. W omawianym okresie zastrzeżeń nie budził również stan sanitarno-porządkowy na terenach wiejskich, w tym w rejonach turystyczno-wypoczynkowych – w obrębie domów i ośrodków wczasowych oraz przy schroniskach.

Ścieki w miejscowościach na nadzorowanym terenie usuwane są głównie do kanalizacji lub gromadzone w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe. Lustracje terenów, wykonywane przy okazji kontroli obiektów użyteczności publicznej, nie wykazały niewłaściwej gospodarki ściekowej, tj. niekontrolowanych wycieków ze zbiorników, ich nieprawidłowego zabezpieczenia.

Odpady komunalne na terenie miast i wsi gromadzone są w zamykanych pojemnikach lub kontenerach, zgodnie z obowiązującymi regulaminami utrzymania czystości i porządku. Odbiór nieczystości stałych i ich wywóz prowadzą wyspecjalizowane przedsiębiorstwa.

Nadzór nad prawidłową gospodarką ściekową i odpadami komunalnymi zgodnie z obowiązującymi Regulaminami utrzymania czystości i porządku na terenie gmin należy do wójtów, burmistrzów i prezydentów.

Do Powiatowej Państwowej Inspekcji Sanitarnej wpłynęły skargi mieszkańców gmin Boguszów Gorce oraz Szczawno Zdrój dotyczące niewłaściwej gospodarki ściekowej i odpadami. Zostały one przekazane do rozpatrzenia przez właściwe organy, nadzorujące te kwestie, czyli burmistrzów obu miast.

W 2019 roku wpłynęły również 3 skargi dotyczące zagrzybionych piwnic oraz uciążliwości sąsiedzkich wynikających z przetrzymywania kuwety z odchodami zwierzęcymi na balkonie i niedrożnego komina. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego w powyższych sprawach skarżących skierowano do zarządców nieruchomości.

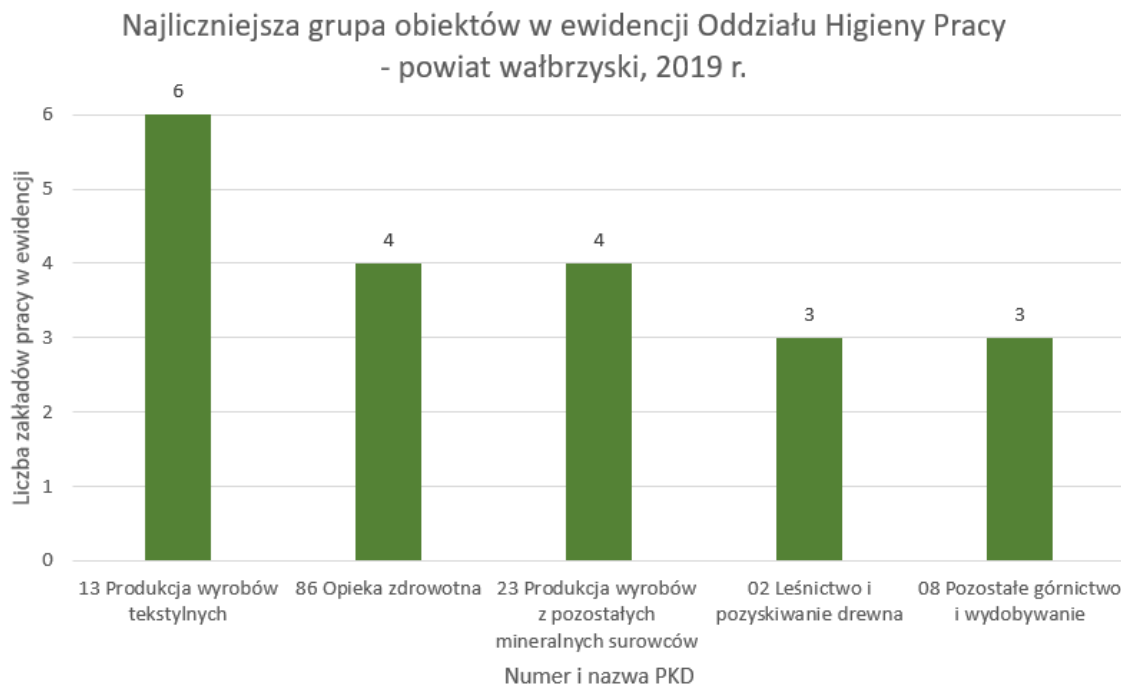
III. Nadzór nad warunkami pracy w zakładach pracy

1. Ocena środowiska pracy

W 2019 r. w ewidencji Oddziału Higieny Pracy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu ujętych było 45 zakładów pracy funkcjonujących na terenie powiatu wałbrzyskiego. Nadzorem objęto 1777 pracowników. Dominujące pod względem liczby zakładów pracy branże, to:

- PKD 13 – Produkcja wyrobów tekstylnych (6 zakładów pracy),
- PKD 86 – Opieka zdrowotna (4 zakłady pracy),
- PKD 23 – Produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców (4 zakłady pracy),
- PKD 02 – Leśnictwo i pozyskiwanie drewna (3 zakłady pracy),

- PKD 08 – Pozostałe górnictwo i wydobywanie (3 zakłady pracy).

Rys. 1 Najliczniejsza grupa obiektów w ewidencji Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu – dot. powiatu wałbrzyskiego, I półrocze 2019 r. Opracowanie własne.

W 2019 r. przeprowadzono w zakładach pracy na terenie powiatu wałbrzyskiego **30 kontroli sanitarnych** z zakresu warunków higieny pracy, podczas których **skontrolowano 24 zakłady pracy**, zatrudniające łącznie 1777 pracowników; **podczas 7 kontroli wykazano nieprawidłowości** w 7 zakładach pracy.

Kontrole są planowane zgodnie z wytycznymi zawartymi w Zarządzeniu nr 09/DYR/18 Dyrektora Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie stosowania ustawy Prawo Przedsiębiorców, sposobu przeprowadzenia analizy prawdopodobieństwa naruszenia prawa w ramach wykonywania działalności gospodarczej przez przedsiębiorców oraz przyjęcia schematu procedury kontroli realizowanej przez PPIS w Wałbrzychu. Ponadto kontrole są planowane zgodnie z wewnętrzną procedurą obowiązującą w Oddziale Higieny Pracy stanowiącą załącznik nr 2 do ww. Zarządzenia Dyrektora PSSE w Wałbrzychu.

Kontrole przeprowadzono w zakładach o największych zagrożeniach zawodowych, budzących zastrzeżenia pod względem sanitarno-technicznym oraz w tych, w których wyniki badań środowiskowych czynników szkodliwych dla zdrowia występujących na stanowiskach pracy odbiegały od wymagań określonych przepisami. Kontynuowano nadzór nad zakładami pracy, w których pracownicy pracują w ekspozycji na substancje, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, a także nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami – poprzez kontrole podmiotów zajmujących się obrotem chemikaliami lub stosujących chemikalia w działalności zawodowej.

Kontrole przeprowadzone w 2019 r. uwzględniały m.in. takie zagadnienia, jak:

- stan sanitarny i techniczny pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- aktualność badań lekarskich pracowników,
- posiadanie aktualnych wyników z monitoringu środowiska pracy,
- wydawanie pracownikom odzieży ochronnej i roboczej,
- utrzymywanie w normach higienicznych stężeń i natężeń czynników szkodliwych,
- ocena realizacji przez pracodawców przepisów prawnych w zakresie czynników rakotwórczych i biologicznych,
- nadzór nad niebezpiecznymi substancjami i mieszaninami chemicznymi.

Kontrole prowadzone w nadzorowanych zakładach pracy wykazywały szereg uchybień higieniczno-sanitarnych w zakresie warunków higieny pracy. Do ważnych nieprawidłowości należały:

- brak aktualnych badań i pomiarów czynników szkodliwych w środowisku pracy – w 17% skontrolowanych zakładów (4 zakłady),
- brak oceny ryzyka zawodowego lub niepełna ocena ryzyka zawodowego – w 12,5% skontrolowanych zakładów (3 zakłady),
- brak rejestru czynników szkodliwych – w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń – w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- przekroczenie normatywu higienicznego dla pyłu - w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- brak oświetlenia dziennego w pomieszczeniu stałej pracy - w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- brak opracowanego programu działań organizacyjno-technicznych zmierzających do ograniczenia narażenia pracowników na drgania mechaniczne - w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- brak wyposażenia pracowników w odpowiednie środki ochrony indywidualnej - w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- brak rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),
- brak rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym - w 4% skontrolowanych zakładów (1 zakład),

W 2019 r. nie stwierdzono uchybień w zakresie badań lekarskich pracowników, substancji i mieszanin chemicznych niebezpiecznych, czynników biologicznych, produktów biobójczych oraz prekursorów narkotykowych kategorii 2 i 3.

W związku z powyższym wydano ogółem 17 decyzji administracyjnych, w tym:
6 decyzji z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego zawierające 17 nakazów,

1 decyzję zmieniającą termin wykonania obowiązków,
1 decyzję umarzającą postępowanie administracyjne,
1 decyzję wygaszającą,
oraz 8 decyzji płatniczych.

Decyzje administracyjne z zakresu bieżącego nadzoru sanitarnego dotyczyły:

- zorganizowania w sposób bezpieczny stanowiska pracy oraz zastąpienia procesu dozowania
- WETFIXU AP17 i WETFIXU BE procesem technologicznym bezpieczniejszym lub mniej niebezpiecznym,
- zapewnienia odpowiednich stanowisk do płukania oczu w związku z występowaniem w środowisku pracy produktów żrących,
- przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych środowiska pracy,
- założenia i prowadzenia na bieżąco rejestru czynników szkodliwych występujących na stanowiskach pracy oraz kart badań i pomiarów czynników szkodliwych,
- dokonania weryfikacji i aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy ze szczególnym uwzględnieniem stanowisk pracy aktualnie funkcjonujących w przedsiębiorstwie oraz w zakresie czynności wykonywanych na tych stanowiskach,
- odnowienia mocno zabrudzonych i zakurzonych ścian w pomieszczeniach spawalni i ślusarni (stara część zakładu),
- zapewnienia oświetlenia dziennego w pomieszczeniu stałej pracy spawacza,
- obniżenia do obowiązującej normy stężenia pyłu,
- uwzględnienia w ocenie ryzyka zawodowego narażenia pracowników na hałas i drgania przy pracach, gdzie te narażenie występuje,
- opracowania i wdrożenia programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do zmniejszenia narażenia pracowników na drgania o działaniu ogólnym,
- założenia i prowadzenia rejestru prac, których wykonywanie powoduje konieczność pozostawania w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,
- założenia i prowadzenia zgodnie z obowiązującymi przepisami rejestru pracowników narażonych na działanie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym,

Decyzje zmieniające termin wykonania obowiązków dotyczyły:

- doprowadzenia do stanu niezagrażającego zdrowiu pracowników sufit w umywalni dla mężczyzn poprzez całkowite i trwałe usunięcie zawilgocenia i zagrzybienia,
- odmalowania ściany w umywalni dla mężczyzn,
- doprowadzenia do właściwego stanu czystości ścian i kafelek podłogowych w dwóch toaletach zlokalizowanych w hali piecowni,
- dokonania weryfikacji i aktualizacji oceny ryzyka zawodowego na stanowiskach pracy uwzględniając m.in. informacje dotyczące występujących w środowisku pracy czynników chemicznych, a także aktualnych wyników badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia,

- dostosowania do wymagań związanych z wykonywaniem prac brudzących i narażeniem pracowników na szkodliwe czynniki biologiczne pomieszczeń higieniczno-sanitarnych,
- wyposażenia pomieszczenia jadalni w indywidualne zamknięte szafki do przechowywania w higienicznych warunkach posiłków własnych pracowników,
- zamontowania umywalki do mycia rąk w pomieszczeniu jadalni.

W wyniku postępowań administracyjnych prowadzonych przez PPIS w Wałbrzychu ulega poprawie stan higieniczny środowiska pracy pracowników, a także stan sanitarny pomieszczeń produkcyjnych i zaplecza socjalno-sanitarnego.

2. Nadzór nad chemikaliami

Różne substancje chemiczne i ich mieszaniny stosowane są w działalności wielu zakładów pracy na terenie miasta Wałbrzycha, co powoduje określone zagrożenia dla zdrowia pracowników. W ewidencji PSSE w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzycha znajdują się 3 podmioty wprowadzające do obrotu niebezpieczne substancje i mieszaniny chemiczne oraz 40 podmiotów stosujących w działalności zawodowej niebezpieczne substancje i ich mieszaniny.

Na terenie powiatu wałbrzyskiego nie odnotowano producentów oraz importerów.

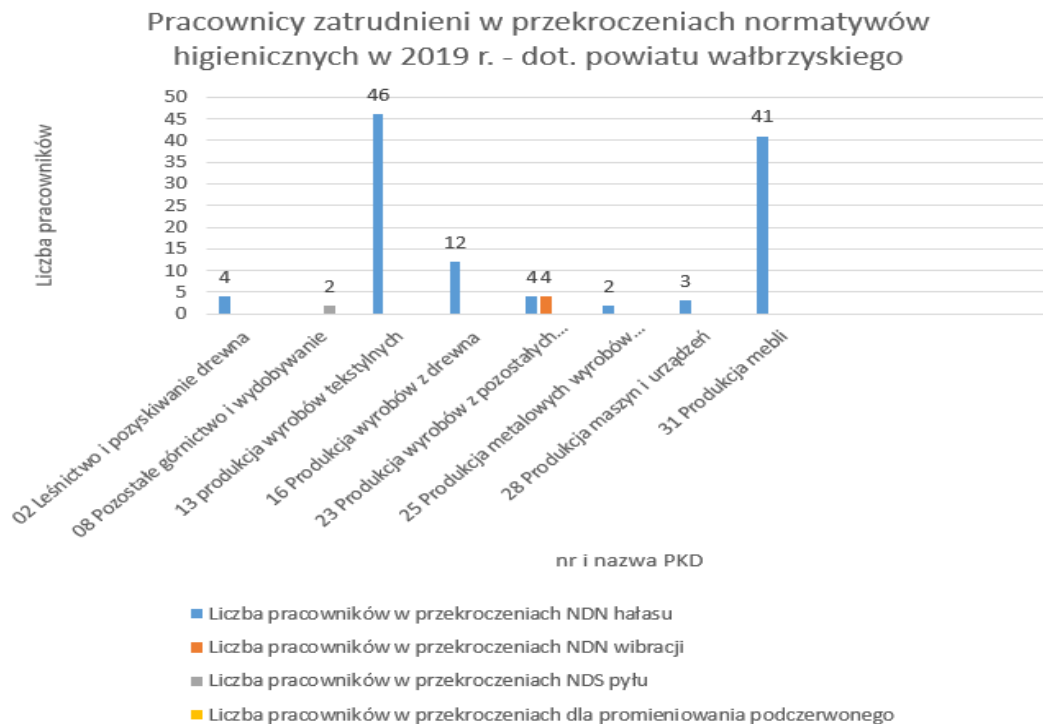
W ramach nadzoru nad niebezpiecznymi substancjami i ich mieszaninami w 2019 r. przeprowadzono 6 kontroli, w 5 zakładach pracy, zatrudniających łącznie 559 pracowników; kontrole nie wykazały nieprawidłowości. Z ogólnej liczby kontroli – 4 dotyczyły nadzoru nad substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W przypadku 2 kontroli stwierdzone zostały nieprawidłowości, w związku z tym wszczęte zostało postępowanie administracyjne oraz zostały wydane 2 decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień.

Ze względu na długi okres latencji nowotworów działania profilaktyczne są w tej kwestii niezwykle istotne. Działania podejmowane w tym zakresie przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim egzekwowanie od pracodawców obowiązków określonych w obowiązujących przepisach prawnych, takich jak m.in.: ograniczenie liczby osób ekspozowanych do niezbędnego minimum i poinformowanie ich o występujących zagrożeniach, zapewnienie odpowiednich środków ochrony indywidualnej i profilaktycznej opieki zdrowotnej, prawidłowe oznakowanie instalacji i pojemników, systematyczne przeprowadzanie badań i pomiarów w środowisku pracy.

3. Ocena narażenia zawodowego

Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu kontrolował poziom narażenia na czynniki szkodliwe dla zdrowia w środowisku pracy, mogące powodować u pracowników następstwa zdrowotne w postaci chorób zawodowych. W 2019 r. **108 osób** pracowało na

stanowiskach pracy, na których stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych; w warunkach przekroczenia NDN hałasu pracowały 102 osoby, powyżej NDN drgań – 4 osoby, powyżej NDS pyłu – 2 osoby.

Rys. 2 Pracownicy zatrudnieni w przekroczeniach normatywów higienicznych – dot. powiatu wałbrzyskiego, 2019 r. Opracowanie własne.

Od wielu lat dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy funkcjonujących na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego jest hałas.

Ze względów technologicznych z reguły niemożliwe jest wyeliminowanie tego czynnika szkodliwego ze środowiska pracy. W związku z tym działania podejmowane przez Oddział Higieny Pracy obejmują przede wszystkim nadzór nad wypełnianiem przez pracodawców obowiązków wynikających z przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas. Wymagane jest m.in.: oznakowanie w zakładzie stref zagrożonych hałasem, zaopatrzenie pracowników w środki ochrony słuchu i egzekwowanie ich stosowania, sporządzenie i wprowadzenie w życie programu działań organizacyjno-technicznych zmierzającego do ograniczenia narażenia na hałas oraz informowanie pracowników o ryzyku zawodowym.

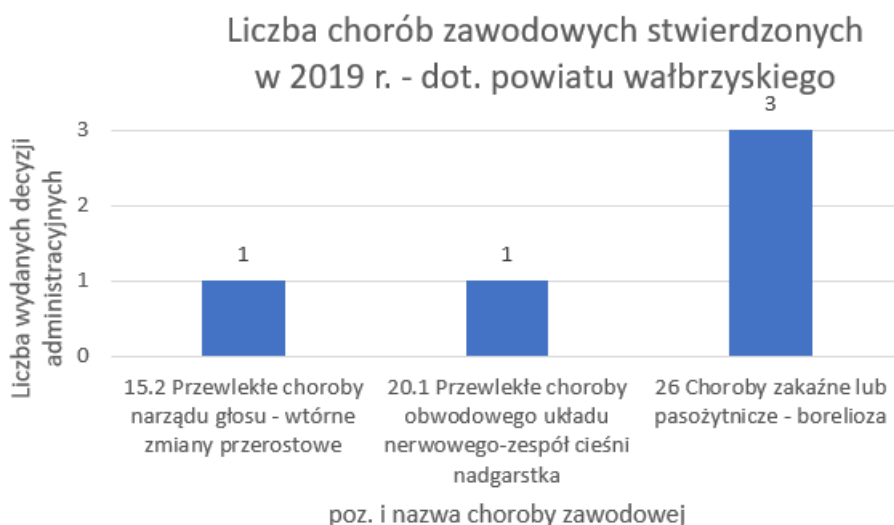
4. Choroby zawodowe

Następstwem pracy w warunkach szkodliwych dla zdrowia są choroby zawodowe. W 2019 r. dokonano **83 zgłoszeń podejrzeń chorób zawodowych**, natomiast stwierdzono łącznie **49 chorób zawodowych** w tym **5 dot. powiatu wałbrzyskiego**.

W 2019 r. w sprawach chorób zawodowych wydano łącznie 83 decyzje w tym 11 dot. powiatu wałbrzyskiego:

- 5 decyzji o stwierdzeniu choroby zawodowej (stwierdzone choroby zawodowe dotyczyły: poz. 15 pkt 2 przewlekłe choroby narządu głosu - wtórne zmiany przerostowe (1 decyzja), poz. 20 pkt 1 przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego- zespół cieśni nadgarstka (1 decyzja stwierdzająca zarówno rolniczą chorobę zawodową jak i ogólną chorobę zawodową), poz. 26 choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza (3 decyzje: 2 ogólne choroby zawodowe oraz 1 o stwierdzeniu zarówno rolniczej choroby zawodowej jak i ogólnej choroby zawodowej),
- 3 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej, które dotyczyły: poz. 15 pkt 3 przewlekłe choroby narządu głosu - niedowład mięśni wewnętrznych krtani z wrzecionowatą niedomykalnością fonacyjną głosi i trwałą dysfonią (1 decyzja), poz. 17 pkt 1 nowotwór złośliwy- rak płuca, rak oskrzela (1 decyzja), poz. 20 pkt 1 przewlekłe choroby obwodowego układu nerwowego- zespół cieśni nadgarstka (1 decyzja o braku stwierdzenia zarówno rolniczej choroby zawodowej jak i ogólnej choroby zawodowej),
- 3 inne decyzje, umarzające w całości postępowanie, które dotyczyły: poz. 21 ubytku słuchu (1 decyzja), poz. 3 pkt 1 pylica krzemowa (2 decyzje)

ww. decyzje dotyczą terenu powiatu wałbrzyskiego tj. Czarnego Boru, Sierpnicy, Mieroszowa, Chwaliszowa, Głuszycy, Grzmiącej oraz Boguszowa-Gorc.

Rys. 3 Choroby zawodowe stwierdzone w 2019 r. – dot. powiatu wałbrzyskiego.
Opracowanie własne.

Mimo, iż dominującym czynnikiem szkodliwym występującym w zakładach pracy na terenie powiatu wałbrzyskiego jest hałas, w 2019 r. nie stwierdzono chorób związanych z ubytkiem słuchu w związku z tym narażeniem.

Na terenie powiatu wałbrzyskiego najczęściej stwierdzane są choroby zawodowe z poz. 26 Choroby zakaźne lub pasożytnicze albo ich następstwa – borelioza u osób prowadzących własne gospodarstwa rolne, które są zlokalizowane poza Wałbrzychem. Dla porównania w 2018 r. w powiecie wałbrzyskim stwierdzono 1 chorobę zawodową i była to również

borelioza u osoby prowadzącej gospodarstwo rolne w Rybnicy Leśnej.

5. Środki zastępcze

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 9a ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59) do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie bieżącego nadzoru sanitarnego należy kontrola przestrzegania przepisów dotyczących zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

W 2019 r. na terenie powiatu wałbrzyskiego nie ujawniono przypadków wprowadzania do obrotu środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. Niemniej PPIS w Wałbrzychu prowadzi kilkanaście postępowań administracyjnych w stosunku do osób prawnych oraz osób fizycznych, które w latach ubiegłych na terenie miasta Wałbrzych i powiatu

wałbrzyskiego łamały zakaz dot. wprowadzania do obrotu środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych. W 2019 r. wydano łącznie 5 decyzji administracyjnych z zakresu środków zastępczych, w tym 1 decyzję o wymierzeniu kary pieniężnej w wysokości 40 000 zł za wprowadzanie do obrotu środków zastępczych na terenie miasta Wałbrzych i powiatu wałbrzyskiego.

Zgodnie z art. 30a ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.) podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne są obowiązane zgłosić państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu właściwemu ze względu na siedzibę tego podmiotu wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie

środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Placówki medyczne kierują zgłoszenia zatruc/podejrzeń zatruc bezpośrednio do PPIS w Wałbrzychu, który następnie przekazuje raporty do Dolnośląskiego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu oraz Głównego Inspektora Sanitarnego. W 2019 r. Oddział Higieny Pracy odnotował na terenie miasta Wałbrzych oraz powiatu wałbrzyskiego

10 przypadków zatruc „dopalaczami” dotyczące:

- mężczyzny w wieku 19 lat /styczeń 2019 r./
- mężczyzny w wieku 33 lat /styczeń 2019 r./
- kobiety w wieku 36 lat /styczeń 2019 r./
- mężczyzny w wieku 43 lat /luty 2019 r./
- kobiety w wieku 36 lat /lipiec 2019 r./
- mężczyzny w wieku 20 lat /lipiec 2019 r./
- mężczyzny w wieku 17 lat /sierpień 2019 r./
- mężczyzny w wieku 58 lat /wrzesień 2019 r./
- mężczyzny w wieku 47 lat /wrzesień 2019 r./

Ponadto w dniu 29 sierpnia 2019 r. odnotowano **1 przypadek zgonu** mężczyzny w wieku 24 lat.

Niestety PPIS w Wałbrzychu nie ma obecnie możliwości pozyskania danych osobowych pacjentów oraz danych opiekunów prawnych (w przypadku osób niepełnoletnich) – w celu przeprowadzenia wywiadu epidemiologicznego i ustalenia rodzaju środków zastępczych będących przyczyną podejrzenia zatrucia oraz ich źródła pochodzenia (miejsca zakupu).

6. Promocja zdrowia

Działalność Oddziału Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu ukierunkowana jest m.in. na poprawę warunków higieny pracy w zakładach pracy znajdujących się na terenie miasta Wałbrzycha oraz powiatu wałbrzyskiego, a więc poprawę warunków sprzyjających zdrowiu. Przeprowadzane kontrole koncentrują się przede wszystkim na głównych zagrożeniach dla zdrowia pracowników, mając za cel szeroko pojętą profilaktykę chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy. Celem działań podejmowanych przez pracowników Oddziału Higieny Pracy jest także promowanie zachowań prozdrowotnych.

W trakcie kontroli prowadzonych w 2019 r. w ramach nadzoru nad warunkami higieny pracy zbierano informacje na temat przestrzegania zakazu palenia tytoniu w nadzorowanych zakładach. Działania te miały na celu ustalenie stanu faktycznego dotyczącego respektowania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 2182).

W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych, w ślad za pismem Głównego Inspektora Sanitarnego z dnia 25.01.2019 r., znak: GIS-GIS-074-00001/MR/19 przekazywano informacje dot. podejmowania przez kierowników podmiotów leczniczych działań mających na celu ochronę pracowników przed zakażeniem wirusem odry podczas realizacji zadań służbowych.

W 2019 r. Oddział Higieny Pracy PSSE w Wałbrzychu kontynuował działania mające za cel profilaktykę oraz ustawiczne pogłębianie wiedzy społeczeństwa nt. szkodliwości środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych. W dniu 10 czerwca 2019 r. w Ochotniczym Hufcu Pracy Centrum Edukacji i Pracy Młodzieży w Wałbrzychu wygłoszono wykład nt. „Dopalacze – nowe narkotyki. Dlaczego są tak niebezpieczne? Co grozi za ich posiadanie? W jaki sposób monitoruje się rynek dopalaczy?”. Natomiast w dniu 06 grudnia 2019 r. pracownicy Oddziału Higieny Pracy wzięli udział w wydarzeniu propagującym zdrowy tryb życia „FIT MIKOŁAJKI” zorganizowanym przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu, gdzie wygłosili wykład pt. „Dopalacze – nowe narkotyki. Dlaczego są tak niebezpieczne i co grozi za ich posiadanie?”

IV. Placówki nauczania i wychowania

W 2019 r. w ewidencji PSSE w Wałbrzychu znajdowało się 40 stałych placówek nauczania i wychowania (stan na dzień 31 grudnia 2019 r.) oraz 50 turnusów wypoczynku sezonowego dzieci i młodzieży. Skontrolowano 38 stałych placówek oraz 26 turnusów,

przeprowadzono 66 kontroli. Zakres kontroli obejmował przede wszystkim ocenę stanu sanitarnego placówek, w tym m.in. stan techniczny, funkcjonalność, wyposażenie, mikroklimat, warunki do utrzymania higieny osobistej, przestrzeganie zakazu palenia tytoniu, czystość i porządek. Stan sanitarny, w większości placówek, nie budził poważniejszych zastrzeżeń - nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku, nie wszczęto postępowania administracyjnego. Niejednokrotnie uchybienia były usuwane w trakcie kontroli. Przeprowadzane prace remontowe poprawiają warunki pobytu dzieci i młodzieży natomiast ich realizowanie w czasie funkcjonowania placówek bywa znacznym utrudnieniem.

We wszystkich skontrolowanych obiektach przestrzegane były zapisy ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.

Stan sanitarny poszczególnych rodzajów placówek nauczania i wychowania oraz form wypoczynku przedstawiał się następująco:

Żłobki – w ewidencji znajdowały się 2 placówki, obie skontrolowano. Stan sanitarny żłobków nie budził zastrzeżeń. W Żłobku Gminnym w Głuszycy (ul. Grunwaldzka) podczas kontroli stwierdzono uchybienia, tj. częściowo nieogrodzony teren za budynkiem. Dyrektor w złożonych wyjaśnieniach oświadczył, że placówka otrzymała teren po zlikwidowanym gimnazjum, obecnie wykorzystywany jest tylko plac przylegający do budynku. Ponadto organ prowadzący żłobek planuje dostosowanie pomieszczeń po byłym gimnazjum pod funkcjonowanie przedszkola samorządowego, w ramach tej inwestycji planowane jest również ogrodzenie i zagospodarowanie terenu pod place zabaw dla żłobka i przedszkola.

Przedszkola (w tym inne formy wychowania przedszkolnego) – w ewidencji znajdowało się 10 placówek (w tym 1 inna forma wychowania przedszkolnego tj. punkt przedszkolny). Wszystkie zostały skontrolowane. W 2019 r. 1 przedszkole rozpoczęło funkcjonowanie. Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń.

Zalecenia wydano w 2 przedszkolach.

W Niepublicznym Przedszkolu w Strudze (ul. Szkolna) podczas kontroli zastano: częściowy brak ogrodzenia (plot nie został odtworzony po zakończeniu robót budowlanych prowadzonych na sąsiedniej działce), ponadto niewymieniony piasek, uszkodzoną plandekę na piaskownicy oraz wystające z nawierzchni (pokrytej piaskiem) elementy agrowókniny. Dyrektor wyjaśnił, że plac zabaw jest wyłączony z użytku. Wydano zalecenia pokontrolne obligujące do usunięcia ww. uchybień. Dyrektor poinformował o doprowadzeniu terenu placówki do właściwego stanu i przedstawił wymaganą dokumentację.

W nowo powstałym Przedszkolu Uzdrowskim "Tu mieszka bajeczka" w Szczawnie-Zdroju (ul. Sienkiewicza) stwierdzono brak wydzielenia kabin wc w zespole sanitarnym dla dzieci. Zalecono ich wykonanie w określonym terminie. Dyrektor przedstawił dokumentację potwierdzającą wykonanie zalecenia.

W 8 placówkach oceniono **dostosowanie mebli edukacyjnych do zasad ergonomii** – oceną objęto 281 dzieci i stwierdzono, że wszystkie korzystały z mebli dostosowanych do wzrostu.

W skontrolowanych przedszkolach oceniono również posiadanie certyfikatów na sprzęt meblowy zakupiony po 1997 r. i stwierdzono, że nadal w części placówek brak stosownych

certyfiatów.

Szkoły (podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, zespoły szkół) – w ewidencji znajdowało się 16 szkół (w 2019 r. zakończyły funkcjonowanie 3 gimnazja) 1 szkoła podstawowa po połączeniu z przedszkolem została przekształcona w zespół szkół. Skontrolowano 15 stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. W kilku placówkach występowały nieliczne uchybienia np. w części pomieszczeń niewłaściwy stan techniczny podłóg, ścian/sufitów, braki w oznakowaniu stolików i krzeseł oraz niewłaściwe ich zestawienie – dokonano ustaleń pokontrolnych, w tym dyrektorzy szkół informowali o podejmowanych działaniach w celu poprawy sytuacji.

W 2 placówkach stwierdzono niezachowanie **standardów dostępności do urządzeń sanitarnych**, tj. w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 w Boguszowie-Gorcach (ul. Staszica) oraz w Miejskiej Szkole Podstawowej w Szczawnie-Zdroju (ul. Sienkiewicza), w której niezachowane standardy występują w 2 budynkach. Przyjmuje się, że co najmniej jedna umywalka powinna przypadać na 20 osób, co najmniej jedna miska ustępowa i jeden pisuar na 30 chłopców oraz jedna miska ustępowa na 20 dziewcząt.

W czasie kontroli oceniano również **warunki do utrzymania higieny osobistej** i stwierdzono, że we wszystkich szkołach warunki były właściwe (tj. w sanitariatach uczniów był dostęp do bieżącej ciepłej wody, mydła w dozownikach, suszarek do rąk lub ręczników jednorazowych, papieru toaletowego przy lub w kabinach wc, a także zapewniony był właściwy stan techniczny oraz sanitarno-higieniczny).

W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Jedlinie-Zdroju (ul. Jana Pawła II) występowały drobne uchybienia, tj: brak zamknięć kabin wc w 1 zespole sanitarnym, wydano zalecenie pokontrolne obligujące do usunięcia usterki.

Nie wszystkie szkoły posiadały **warunki do prowadzenia zajęć wf**. Biorąc pod uwagę faktyczny stan posiadania, a nie dostępność do infrastruktury do zajęć wf, brak infrastruktury występował w 3 placówkach (Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji "Jawor" w Głuszycy Górnej /ul. Kłodzka/, Publicznej Szkole Podstawowej w Mieroszowie /ul. Wolności/ oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej Specjalnej przy Uzdrowskim Szpitalu Dziecięcym Mieszko w Szczawnie-Zdroju /ul. Ogrodowa/). Niezależnie od posiadanej infrastruktury 10 szkół organizowało zajęcia wf poza placówką.

Warunki do prowadzenia zajęć wf poprawiły się w 3 szkołach, tj.: Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Boguszowie-Gorcach (ul. Szkolna) kompleksowo wyremontowano salę gimnastyczną dla dzieci młodszych, w Szkole Podstawowej Nr 2 w Głuszycy (ul. Sienkiewicza), usunięto nieszczelności dachu nad halą sportową (wykazywane w ubiegłym roku), oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Sokołowsku (ul. Unisławska) odnowiono malaturę ścian.

W okresie sprawozdawczym odnotowano 1 wniosek o podjęcie interwencji, dotyczący stanu technicznego sali gimnastycznej, w której odbywają się zajęcia wf dla części uczniów Miejskiej Szkoły Podstawowej w Szczawnie-Zdroju (ul. Sienkiewicza). Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wystąpił do organu prowadzącego szkołę (który równocześnie jest właścicielem sali) o złożenie wyjaśnień w przedmiotowej sprawie. Burmistrz Szczawna – Zdroju poinformował o przeprowadzeniu kapitalnego remontu budynku. W obiekcie przeprowadzono kontrolę sanitarną, nie stwierdzono naruszenia

wymagań higieniczno-sanitarnych, które stwarzałyby zagrożenie dla zdrowia i życia jego użytkowników. W związku z powyższym interwencję uznano za nieuzasadnioną.

W ramach prowadzonego nadzoru dokonano **oceny wyposażenia i dostosowania mebli edukacyjnych do zasad ergonomii**. W 12 szkołach oceniono dostosowanie mebli do wzrostu dzieci i młodzieży – oceną objęto 424 uczniów. Podobnie jak w roku ubiegłym nie stwierdzono nieprawidłowości, natomiast w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Sokołowsku (ul. Unisławska) drobne uchybienia, tj. braki w oznakowaniu i prawidłowym zestawieniu mebli. Wydano zalecenie pokontrolne obligujące do zapewnienia ergonomicznych stanowisk pracy ucznia w określonym terminie. Kontrola sprawdzająca wykazała wykonanie zalecenia.

Należy nadmienić, że:

- podczas kontroli prowadzony był niejednokrotnie instruktaż w zakresie umeblowania sal zajęć (z uwzględnieniem certyfikacji oraz zasad ergonomii),
- często utrudnieniem w zapewnieniu uczniom odpowiednich mebli był system gabinetowy oraz pracownie komputerowe, z których korzystali uczniowie w różnym wieku,
- zaobserwowano poprawę w zakresie wyposażenia placówek w nowe meble; nadal w części był sprzęt wieloletni, w dobrym stanie, na bieżąco naprawiany; były też przypadki wyposażenia meblowego „robionego” na zamówienie,
- zdarzało się, że zestawiane były meble wyprodukowane wg „starej” i „nowej” normy.

W czasie kontroli w zakresie oceny stanu sanitarnego placówek oświatowych dokonywano również analizy wyposażenia (zakupionego po 1997 r.) w aspekcie posiadania certyfikatów, nadal nie wszystkie meble/urządzenia i sprzęt sportowy będące na stanie szkół miały certyfikaty.

W 14 szkołach przeanalizowano 109 **rozkładów zajęć lekcyjnych**. W większości nie stwierdzono nieprawidłowości, w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 5 w Boguszowie-Gorcach (ul. Staszica), w 4 oddziałach negatywnie oceniono rozkłady zajęć lekcyjnych, tj. w 1 oddziale zajęcia nie rozpoczynały się o stałej porze (różnica pomiędzy dniami była większa niż 1 godzina), w 3 oddziałach różnica liczby godzin lekcyjnych pomiędzy kolejnymi dniami tygodnia była większa od 1 godziny. Wydano zalecenie pokontrolne obligujące do dokonania poprawy w określonym terminie. Dyrektor przedstawił do wglądu nowy, poprawiony plan lekcji. Z przeprowadzonych kontroli wynika, że w większości szkół dyrektorzy stworzyli higieniczne warunki odpoczynku między lekcjami, długości przerw uzgadniane były z Radą Rodziców i Samorządem Uczniowskim.

We wszystkich szkołach zapewniono uczniom **możliwość pozostawienia części podręczników i przyborów szkolnych**. Należy zaznaczyć, że w trakcie kontroli dyrektorzy informowali, iż często uczniowie klas starszych szkół podstawowych oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych nie korzystali z tej możliwości.

We wszystkich szkołach uczniowie mieli zapewnioną **opiekę medyczną** sprawowaną przez pielęgniarki. Gabinet profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej posiadało większość szkół, brak gabinetu w 2, tj. Niepublicznej Szkole Podstawowej Specjalnej przy Uzdrawiskowym Szpitalu Dziecięcym Mieszko w Szczawnie-Zdroju (ul. Ogrodowa) - dla dzieci przebywających na leczeniu uzdrawiskowym, opieka medyczna zapewniona była w miejscu zakwaterowania, tj. w szpitalu uzdrawiskowym, oraz Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji "Jawor" w Głuszycy Górnej (ul. Kłodzka), w której świadczenia realizowane były w pomieszczeniu zastępczym. W trakcie kontroli szkół oceniano gabinety

profilaktyki zdrowotnej i pomocy przedlekarskiej. Nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich zapewniono punkt poboru ciepłej i zimnej wody, podłogi wykonane z materiałów umożliwiających dezynfekcję, a także środki myjąco dezynfekujące (w trakcie kontroli zwracano też uwagę na terminy przydatności do użycia ww. produktów). W Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Boguszowie-Gorcach (ul. Szkolna) wydano zalecenie pokontrolne dotyczące odnowienia malatury ścian w gabinecie pziipp. Dyrektorzy części szkół z powiatu wałbrzyskiego informowali o trudnościach ze znalezieniem chętnych stomatologów do podjęcia się opieki stomatologicznej zgodnie z ustawą o opiece zdrowotnej nad uczniami.

W ciągu roku odebrano kilka telefonów od rodziców w sprawie występowania wszawicy w placówkach oświatowych głównie szkołach podstawowych – dzwoniący byli informowani o aktualnym stanie prawnym, podawano wskazania profilaktyczne przy zwalczaniu wszawicy oraz możliwości działania w środowisku nauczania, do którego uczęszcza dziecko. Po takich sygnałach prowadzono rozmowy telefoniczne z dyrektorami tych placówek nt. stanu prawnego i konieczności podejmowania działań w celu zrealizowania zapisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, sugerując różnorodne rozwiązania (w zależności od danej sytuacji).

Substancje chemiczne/mieszanki do celów dydaktycznych posiadało 7 skontrolowanych szkół, tj. 5 szkół podstawowych i 2 zespoły szkół.

Kontrolę realizacji wymogów w zakresie stosowania niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin przeprowadzono w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Sokołowsku (ul. Unisławska) i Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji "Jawor" w Głuszycy Górnej (ul. Kłodzka) - nie stwierdzono nieprawidłowości. Ponadto 5 skontrolowanych placówek posiadało nieużywane odczynniki chemiczne, w tym:

- 3 szkoły podstawowe - nowo zakupione (w Publicznej Szkole Podstawowej w Kowalowej /ul. Wałbrzyska/ podczas kontroli pracownia wyłączona była z użytku ze względu na prowadzony remont, w Publicznej Szkole Podstawowej Nr 6 w Boguszowie-Gorcach /ul. Kopernika/ i Publicznej Szkole Podstawowej w Mioszowie /ul. Wolności/ według oświadczenia dyrektorów odczynniki będą stosowane dopiero po utworzeniu i uruchomieniu pracowni chemicznych);

- Zespół Szkolno-Przedszkolny w Jedlinie-Zdroju (ul. Jana Pawła II) posiadał odczynniki, które według oświadczenia dyrektora po zmianie nauczyciela chemii nie będą stosowane;

- Publiczna Szkoła Podstawowa w Walimiu (ul. Boczna) substancje/mieszanki niebezpieczne, otrzymane w ramach realizacji projektu pn.: Pracownia przyrodnicza w każdej gminie (projekt trwał do 31 grudnia 2015 r.); w ramach niego zostały zakupione pracownie przyrodnicze służące do realizacji zajęć „przyroda” w klasach IV-VI; szkoły otrzymały spis odczynników oraz karty charakterystyki; w trakcie kontroli zwracano uwagę na zapewnienie bezpiecznych warunków przechowywania środków chemicznych oraz sugerowano aby przeterminowane substancje i mieszanki oddawać do utylizacji.

W 2019 roku nie skontrolowano 1 zespołu szkół, który w ubiegłych latach posiadał na stanie odczynniki chemiczne do celów dydaktycznych.

W związku z wprowadzeniem nauki chemii do szkół podstawowych, zwracano uwagę organom prowadzącym i dyrektorom szkół na konieczność spełnienia określonych wymagań

przy tworzeniu pracowni chemicznych i stosowaniu niebezpiecznych substancji chemicznych i ich mieszanin.

Nie używane (w tym przeterminowane) odczynniki chemiczne zutilizowały 3 placówki, w tym: Szkoła Podstawowa Nr 3 w Głuszycy (ul. Kolejowa) i Zespół Szkolno-Przedszkolny w Boguszowie-Gorcach (ul. Szkolna) - odczynniki z projektu pn.: Pracownia przyrodnicza w każdej gminie oraz Gimnazjum Nr 1 w Boguszowie Gorcach (ul. Waryńskiego), którego dyrektor przesłał kartę przekazania odpadu z informacją o likwidacji placówki.

Z uzyskanych w trakcie kontroli informacji wynika, że skontrolowane szkoły posiadają na stanie ok. 46 kg odczynników chemicznych do celów dydaktycznych, w tym ok. 27 kg nieużywanych (24 kg będących w terminie przydatności do użycia oraz ok. 3 kg przeterminowanych z pracowni przyrodniczej). Niezutilizowane przeterminowane odczynniki nie są stosowane.

W szkołach prowadzono **dożywianie dzieci i młodzieży** w formie obiadów. W skontrolowanych placówkach 14% uczniów korzystało z ciepłych posiłków (w tym ok. 34% dofinansowywanych). Do większości placówek posiłki były dowożone, przygotowywane poza szkołą. Brak dożywiania w formie ciepłych posiłków odnotowano w 4 szkołach podstawowych (Szkole Podstawowej Nr 2 w Głuszycy /ul. Sienkiewicza/, Niepublicznej Szkole Podstawowej Fundacji "Jawor" w Głuszycy Górnej /ul. Kłodzka/, Publicznej Szkole Podstawowej w Kowalowej /ul. Wałbrzyska/, Publicznej Szkole Podstawowej w Mioszowie /ul. Wolności/).

Szkoły podstawowe realizowały „Program dla szkół”, którego celem było udostępnianie dzieciom owoców, warzyw, mleka i produktów mlecznych.

W wielu szkołach funkcjonują „poidełka” do korzystania z wody wodociągowej. W placówkach, które nie posiadały wyniku badania wody z „poidełek” wydawano zalecenia pokontrolne obligujące do ich przeprowadzania.

Placówki z pobytem całodobowym - w ewidencji znajdowały się 2 placówki, tj. Dom Wczasów Dziecięcych „Odrodzenie” w Sokołowsku (ul. Główna) oraz Dom Dziecka "Nad Potokiem" w Lubominie (ul. Główna). Skontrolowano obie placówki. Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. W 2019 r. kontynuowano sprawę zgłoszenia domniemanego występowania lotnych związków organicznych w pomieszczeniach Domu Wczasów Dziecięcych. W związku z interwencją zgłoszoną przez firmę Tarkett, pracownicy PSSE przeprowadzili kontrolę sanitarną w obiekcie, ponadto zlecieli Laboratorium Badań Środowiskowych PSSE we Wrocławiu wykonanie pomiarów substancji wydzielanych w powietrzu przez materiały budowlane i wyposażenie. W otrzymanym sprawozdaniu stężenia badanych substancji toksycznych były zgodne z dopuszczalnymi wartościami dla pomieszczeń przeznaczonych na stały pobyt dzieci i młodzieży. W związku z powyższym interwencję uznano za nieuzasadnioną.

Placówki z pobytem dziennym - w ewidencji znajdowało się 10 placówek (9 świetlic i 1 centrum kultury), skontrolowano 9. Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. W Świetlicy Środowiskowej w Szczawnie-Zdroju, (ul. Sienkiewicza), Świetlicy Wiejskiej w Sierpnicy (ul. Świerkowa) oraz Centrum Kultury w Głuszycy (ul. Grunwaldzka) poprawiły się warunki pobytu, przeprowadzono kompleksowe remonty pomieszczeń.

Wypoczynek sezonowy dzieci i młodzieży – w elektronicznej bazie wypoczynku zgłoszonych było 50 turnusów (20 - wypoczynek zimowy, 30 - wypoczynek letni), skontrolowano 26 turnusów (12- wypoczynek zimowy, 14 - wypoczynek letni). Stan sanitarny nie budził większych zastrzeżeń. Nie stwierdzono zaniedbań czystości i porządku.

W 2019 r. wpłynął wniosek z Kuratorium Oświaty w Szczecinie o podjęcie interwencji w związku ze skargą - od rodziców dzieci, wypoczywających w Ośrodku Wypoczynkowym "Warszawianka" w Rzecze 22 - na niewłaściwe warunki higieniczno-sanitarne panujące w obiekcie. Przeprowadzone w 2019 r. kontrole wykazały, że stan obiektu nie zmienił się w stosunku do lat ubiegłych, jeśli chodzi o standard świadczonych usług. Pomieszczenia, wyposażenie, sprzęt meblowy, armatura sanitarna były wyeksploatowane i nieestetyczne mimo bieżących napraw i renowacji. Stwierdzono nieprawidłowości, będące podstawą wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie usunięcia uchybień higieniczno-sanitarnych, a także usterki, do których usunięcia zobligowano poprzez wydanie zaleceń pokontrolnych. Kontrola bloku żywienia wykazała uchybienia sanitarne, za które nałożono grzywnę w drodze mandatu karnego na właściciela obiektu w kwocie 500 zł. Kolejne kontrole wykazały wykonanie większości zaleceń. W trakcie wypoczynku nie stwierdzono bezpośredniego zagrożenia zdrowia i życia będącego podstawą do unieruchomienia obiektu zgodnie z art. 27 ust. 2 ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej, nie wnioskowano też do Kuratora Oświaty o unieruchomienie.

Podczas kontroli wypoczynku pozostawiano materiały edukacyjne dotyczące właściwych zachowań chroniących przed zachorowaniami, wypadkami i urazami, prowadzono także poradnictwo dotyczące zasad bezpiecznego wypoczynku. Niekiedy stwierdzone uchybienia były usuwane w trakcie kontroli. W jednym obiekcie (Hotel Maria Antonina w Zagórzcu Śląskim, ul. Spacerowa) w związku z przekroczeniem dopuszczalnego poziomu manganu w wodzie wydano zalecenie aby uczestnicy wypoczynku nie spożywali wody na surowo. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny wydał decyzję obligującą podmiot prowadzący ośrodek do zrealizowania działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody pod względem fizykochemicznym (dot. manganu) do norm sanitarnych w określonym terminie oraz zezwalającą na warunkowe korzystanie z wody przeznaczonej do spożycia z sieci wodociągowej ośrodka.

Dzieci i młodzież korzystająca z form wyjazdowych objęta była całodziennym wyżywieniem, natomiast półkolonie, zapewniające opiekę przez część doby, organizowały dla swoich uczestników dożywianie. W miejscach wypoczynku zapewniono apteczki wyposażone w podstawowe środki pierwszej pomocy, świadczenia opieki zdrowotnej udzielane były poza miejscem wypoczynku (w ramach ogólnie obowiązujących przepisów).

W porównaniu do roku ubiegłego wzrosła nieznacznie liczba zorganizowanych turnusów wypoczynku (z 42 w 2018 r. do 50 w 2019 r.). Od kilku lat najwięcej turnusów organizowanych jest na terenie gminy Walim.

V. Zakłady produkcji żywności, żywienia i obrotu środkami spożywczymi oraz wytwórnie materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością

W 2019 r. na terenie powiatu wałbrzyskiego skontrolowano 212 zakładów żywnościowo – żywieniowych spośród 2033 ujętych w rejestrze zakładów.

Pracownicy Oddziału Higieny Żywności, Żywienia i Przedmiotów Użytku przeprowadzili łącznie 259 kontroli.

W wyniku oceny stanu sanitarnego zakładu, przeprowadzonego na podstawie arkusza oceny stanu sanitarnego zakładu – ze 110 zakładów 3 oceniono jako niezgodne z wymaganiami sanitarnymi.

W wyniku podjętych działań wydano 13 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-higienicznego. Nałożono 23 mandaty na łączną kwotę 8200,00 zł. Ogółem pobrano do badania laboratoryjnego 31 próbek żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, w tym zdyskwalifikowano 7 próbek.

Prowadzono działania związane z powiadomieniami alarmowymi w systemie RASSF (Rapid Alert System for Food and Feed) Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznych Produktach Żywnościowych i Środkach Żywienia Zwierząt - zharmonizowanego z systemem działającym w UE (w kraju siecią powiadamiania kieruje Główny Inspektor Sanitarny).

Przeprowadzono kontrole sanitarne - sprawdzano wycofanie z obrotu wymienionych w powiadomieniach alarmowych produktów spożywczych, materiałów i wyrobów do kontaktu z żywnością, które mogą stwarzać zagrożenie dla zdrowia lub życia konsumentów.

W wyniku przeprowadzonych urzędowych kontroli żywności w niżej wymienionych grupach zakładów stwierdzano najczęściej występujące nieprawidłowości sanitarne:

W grupie piekarni:

- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń produkcyjnych,

W tej grupie zakładów wydano 1 decyzję administracyjną.

W grupie sklepów:

- stwierdzono w sprzedaży środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz dacie minimalnej trwałości,
- brak warunków do mycia rąk,
- brudno utrzymane pomieszczenia zakładu, brudne urządzenia chłodnicze,
- brak realizacji opracowanych procedur i instrukcji,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych,
- brak odzieży ochronnej zatrudnionego personelu,

W tej grupie zakładów nałożono 5 mandatów na łączną kwotę 1100,00 zł. Wydano 3 decyzje nakazujące poprawę stanu technicznego zakładu.

W grupie zakładów prowadzących żywienie zbiorowe otwarte w tym zakłady małej gastronomii:

- układ i rozplanowanie pomieszczeń niezgodne z projektem technologicznym,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- teren wokół zakładu nieuporządkowany,
- brak odzieży ochronnej personelu, odzież przechowywana w miejscach przypadkowych,
- brak zabezpieczenia zakładu przed dostępem szkodników,
- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu,
- nieprawidłowe warunki przechowywania żywności,
- nieprzestrzeganie opracowanych instrukcji GHP/GMP.
- brak aktualizacji i weryfikacji systemu HACCP,
- zniszczony sprzęt produkcyjny,
- brudno utrzymane pomieszczenia zakładu,
- brak badania jakości wyrobu gotowego nietrwałego mikrobiologicznie produkowanego w zakładzie,
- nieprawidłowo przechowywane opakowania jednorazowego użycia.

W tej grupie zakładów nałożono 14 mandatów na łączną kwotę 5400,00 zł. Wydano 8 decyzji nakazujących poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładu.

W grupie zakładów żywienia zbiorowego zamkniętego:

- brak wydzielonego i prawidłowo wyposażonego stanowiska mycia naczyń kuchennych,
- brak wydzielonej szafy do przechowywania naczyń kuchennych i sprzętu pomocniczego,
- nieprawidłowy stan techniczny pomieszczeń,
- brak warunków do mycia rąk,
- nieprawidłowe warunki przechowywania środków spożywczych,
- stwierdzono środki spożywcze po upływie terminu przydatności do spożycia oraz dacie minimalnej trwałości,

W tej grupie zakładów nałożono 4 mandaty na kwotę 1700,00 zł. Wydano 1 decyzję nakazującą poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładu.

W trakcie kontroli przeprowadzono ocenę jadłospisów dekadowych pod kątem realizacji zasad racjonalnego żywienia. Stwierdzano następujące nieprawidłowości:

- nie podaje się porcji warzyw każdego dnia w posiłku obiadowym,
- nie podaje się jogurtu lub mleka acidofilnego,
- stosuje się wysokotłuszczowe artykuły spożywcze,
- nie uwzględnia się rodzaju kasz

Polecono uwzględnić wniesione uwagi przy układaniu jadłospisów i stosować wytyczne w zakresie racjonalnego żywienia.

VI. Podmioty lecznicze

Informacja o stanie sanitarnym placówek działalności leczniczej z terenu powiatu wałbrzyskiego w 2019 r.

Oddział Epidemiologii prowadzi działalność w zakresie:

- zapobiegania i zwalczania chorób zakaźnych,
- rejestracji zgłoszeń chorób zakaźnych,
- organizacji i kontroli pracy punktów szczepień,
- rejestracji, analizy, zgłaszania niepożądanych odczynów poszczepiennych,
- wykonawstwa szczepień ochronnych,
- zamawiania, dystrybucji i kontroli w zakresie gospodarki szczepionkami w punktach szczepień,
- rejestracji ognisk zakażeń szpitalnych,
- ewidencji i kontroli placówek lecznictwa,
- współpracy z Inspekcją Weterynaryjną.

W roku sprawozdawczym przeprowadzono 67 kontroli, skontrolowano 29 placówek lecznictwa spośród 97 zarejestrowanych.

W skontrolowanych placówkach nie stwierdzono nieprawidłowości. Podmioty lecznicze zlokalizowane na terenie powiatu zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 27 maja 2010 r. posiadają opracowane i wdrożone procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym związanym z udzielaniem świadczeń zdrowotnych. Procedury podlegają okresowej analizie i weryfikacji. Placówki posiadają również instrukcje stanowiskowe. W celu weryfikacji znajomości zasad obowiązujących procedur medycznych i higienicznych organizowane są szkolenia personelu przez kierowników zakładu i szkolenia zewnętrzne. W obiektach prowadzona jest kontrola wewnętrzna. Postępowanie w zakresie dezynfekcji, sterylizacji, gospodarki odpadami medycznymi oraz prania bielizny zgodnie z opracowanymi procedurami. Egzekwowano zgłaszanie przypadków chorób zakaźnych przez placówki lecznictwa zgodnie z obowiązującymi przepisami. Sporządzano dwutygodniowe, kwartalne, roczne sprawozdania o zachorowaniach na choroby zakaźne, zakażeniach i zatruciach.

Przeprowadzono 109 wywiadów epidemiologicznych.

Prowadzono rejestrację zgłaszanych chorób zakaźnych i biologicznych czynników chorobotwórczych w tym chorych na gruźlicę. Zarejestrowano 9 osób chorych na gruźlicę, w tym 6 przypadków gruźlicy prątkującej i 3 gruźlicy nieprątkującej oraz 2 wznowy, mieszkające na terenie naszego powiatu. Z powodu wznowy zachorowania nastąpił jeden zgon. Zachorowania wystąpiły u 9 mężczyzn i 2 kobiet w grupie wiekowej 45 – 65 lat. Osoby chorujące na gruźlicę pochodzą większości ze środowiska o niskim statusie materialnym. Nadzorem objęto również osoby z otoczenia chorego.

Na terenie powiatu zarejestrowano 3 przypadki zatrucia pokarmowego wywołanego pałeczkami Salmonella, przebadano 3 ozdowieńców i skreślono z rejestru, przebadany i nosiciel skreślono z rejestru.

Nadzór epidemiologiczny prowadzono wobec osób zakażonych wirusami HBV i HCV. Pod nadzór lekarzy pierwszego kontaktu skierowano 1 osobę zakażoną wirusem HBV i osoby z otoczenia zakażonego oraz 6 nosicieli HCV.

Sprawowano nadzór nad wykonawstwem obowiązkowych szczepień ochronnych oraz nad gospodarką preparatami szczepionkowymi i obiegiem kart szczepień.

Prowadzono rejestr niepożądanych odczynów poszczepiennych.

W roku sprawozdawczym zgłoszono 15 odczynów poszczepiennych u dzieci.

Zarejestrowano 5 przypadków pokąsań u ludzi (w tym 3 pokąsania przez nieznaną psę, 1 pokąsanie przez dzikie zwierzę i 1 przez nieznanego kota). Osoby te objęto nadzorem i pouczono o konieczności konsultacji z lekarzem podstawowej opieki zdrowotnej. Szczepieniu p/wścieklicznie zostały poddane 2 osoby.

Współpracowano z Powiatowym Lekarzem Weterynarii i Zakładem Higieny Weterynaryjnej we Wrocławiu w zakresie nadzoru epidemiologicznego nad podejrzeniami zachorowań na wścieklicznę.

Współpracowano z innymi Powiatowymi Stacjami Sanitarnymi w zakresie zgłaszalności chorób zakaźnych, objęcia nadzorem osób chorych i osób z ich otoczenia.

Udzielano informacji osobiście lub telefonicznie na tematy dotyczące chorób zakaźnych, szczepień ochronnych mieszkańcom powiatu w tym osobom wyjeżdżającym za granicę. Propagowano szczepienia przeciwko grypie sezonowej, inwazyjnej chorobie meningokokowej i zakażeniom pneumokokowym.

Zachorowania na wybrane choroby zakaźne z powiatu wałbrzyskiego w 2019 r.
w porównaniu do 2018 r.

Jednostka chorobowa		Liczba zachorowań		Zapadalność	
		Rok 2018	Rok 2019	Rok 2018	Rok 2019
Ospa wietrzna		121	246	215,09	437,29
Wirusowe zapalenie wątroby typu A		1	0	1,78	0
Wirusowe zapalenie wątroby typu B		1	1	1,78	1,78
Wirusowe zapalenie wątroby typu C		0	5	0	8,89
Szkarlatyna		10	35	17,78	62,22
Wirusowe zakażenia jelitowe	wywołane przez rotawirusy	13	33	23,11	58,66
	inne określone	0	6	0	10,67
	nie określone	6	6	10,67	10,67
Inne bakteryjne zakażenia jelitowe	wywołane przez Clostridium difficile	2	0	3,56	0
	nie określone	8	1	14,22	1,78
Biegunka i zapalenia żołądkowo-jelitowe o prawdopodobnie zakaźnym pochodzeniu		37	70	65,77	124,43
Borelioza		25	41	44,44	72,88
Nagminne zapalenie przyusznic		2	0	3,56	0
Krzusiec		2	4	3,56	7,11
Salmoneloza		3	3	5,33	5,33
AIDS – Zespół nabytego upośledzenia odporności		1	0	1,78	0
HIV		1	1	1,78	1,78
Lamblioza		6	1	10,67	1,78
Odra		0	2	0	3,56

VI. Ocena stanu sanitarno-technicznego obiektów wczasowo-turystycznych w 2019 roku

1. Baza noclegowa

W 2019 r. skontrolowano 21 obiektów, świadczących usługi noclegowe dla turystów, w tym: 7 hoteli i 14 innych tego typu obiektów, na terenie gmin uzdrowiskowych i turystycznych powiatu (Szczawno-Zdrój, Jedlina-Zdrój, Walim, Zagórze Śląskie, Jugowice, Rzecznka, Boguszów-Gorce, Sokołowsko).

Obiekty noclegowe odznaczały się dobrym stanem sanitarno-technicznym – postępowanie z bielizną czystą i brudną było prawidłowe, czystość w pomieszczeniach zachowana, przeglądy klimatyzacji dokonywane przynajmniej raz w roku, zabiegi DDD wykonywane samodzielnie lub zlecane firmom zewnętrznym. Złą ocenę na koniec roku ze względu na nieprawidłowy stan techniczny otrzymał Ośrodek Wypoczynkowy „Warszawianka” w Rzecznce 22.

Kontrola przeprowadzona w obiekcie na początku sezonu letniego, kiedy obiekt był w trakcie remontu (nieudostępniony dla turystów) wykazała nieprawidłowości, będące podstawą wszczęcia postępowania administracyjnego:

dotyczy budynku Lech I

- wyeksploatowane i z niedomykającymi się drzwiami obudowy kabin prysznicowych,
- zniszczona wykładzina dywanowa w pokoju nr 12 oraz niezabezpieczona, odklejona w miejscu łączenia w pokoju nr 11,
- popękana umywalka w ogólnodostępnej łazience na II piętrze,
- sufit w korytarzu na parterze w części wypoczynkowej ze złuszczącą się farbą,

dotyczy budynku Lech II

- wyeksploatowane z trwałymi plamami wykładziny dywanowe w pokojach,
- pęknięte szyby w oknach pokoiów nr 8 i 12,
- zniszczona stolarka okienna w świetlicy oraz pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych w przyziemiu,
- zawilgocony, ze złuszczącą się farbą sufit w świetlicy,
- pęknięta umywalka w łazience na II piętrze (po lewej stronie),
- brak pokrętła do ciepłej wody przy umywalce na korytarzu na III piętrze.

Ponadto wydano doraźne zalecenia, dotyczące usunięcia drobnych usterek, tj. zniszczonego obicia wersalki, skorodowanej w części obudowy żarówki, wyeksploatowanej pościeli, zniszczonych materacy, niewłaściwie zabezpieczonej futryny przy wejściu do pokoju, odstającej listwy na schodach prowadzących do przyziemia, niestabilnie posadowionej szafy ubraniowej w pokoju.

W dniu 26 lipca 2019 r. Kuratorium Oświaty w Szczecinie e-mailem skierowało wniosek o pilne skontrolowanie wypoczynku ze względu na liczne zgłoszenia o złych warunkach sanitarno-higienicznych panujących w ośrodku „Warszawianka” w Rzecznce. W związku z przyjętym zgłoszeniem w dniu 31 lipca 2019 r. przedstawicielki PPIS w Wałbrzychu przeprowadziły kontrolę wypoczynku dzieci i młodzieży. Ze względu na stwierdzone nieprawidłowości techniczne została wydana decyzja nakazująca nr 536/19

z dnia 08 sierpnia 2019 r. w sprawie doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-technicznego obudowy kabin prysznicowych w łazienkach w budynku Lech I, zapewnienia właściwego stanu sanitarno-technicznego wykładzin dywanowych w pokojach w budynku Lech II, wymiany umywalki w ogólnodostępnej łazience na II piętrze w budynku Lech I i w łazience na II piętrze w budynku Lech II, doprowadzenia do właściwego stanu sanitarno-technicznego powierzchni sufitu w świetlicy w budynku Lech II oraz stolarki okiennej w świetlicy i pomieszczeniach higieniczno-sanitarnych w przyziemiu w budynku Lech II w terminie do dnia 31 grudnia 2019 r.

Ponadto mając na względzie przepisy ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz. U. z 2019 r. poz. 1186), skierowano pismo do Powiatowego Inspektora Budowlanego dla powiatu wałbrzyskiego z prośbą o wydanie opinii o stanie technicznym budynku, który wszczął postępowanie administracyjne w sprawie stanu technicznego budynku ośrodka wypoczynkowego „Warszawianka” w Rzecze 22.

Właściciele obiektów zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi z dnia 7 grudnia 2017 r. (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294), monitorują obecność pałeczek z rodzaju *Legionella* sp. w instalacji ciepłej wody. Z przedłożonych do wglądu w trakcie kontroli sprawozdań z badań wynika, że ciepła woda spełnia wymogi wyżej cytowanego rozporządzenia.

W 2019 roku w ewidencji PSSE w Wałbrzychu zarejestrowanych było 9 urządzeń, zaopatrujących w wodę hotel, ośrodki wypoczynkowe oraz schronisko w miejscowościach wczasowo-turystycznych. Jakość wody z wyżej wymienionych urządzeń nie była badana w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego przez PPIS w 2019 r. Przeprowadzono badania próbki wody pochodzącej z ujęcia dla ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego „Wodniak” przy ul. Spacerowej 6 w Zagórzcu Śląskim. W próbce wody pobranej w ramach kontroli wewnętrznej w dniu 15 maja 2019 r. z ujęcia wody dla ośrodka „Wodniak” w Zagórzcu Śląskim stwierdzono zanieczyszczenie bakteriologiczne (obecność bakterii grupy coli w liczbie 45 jtk w 100 ml) oraz przekroczenie wartości parametrycznej manganu (1852 µg/l). PPIS w Wałbrzychu skierował wystąpienie do gestora studni, dotyczące niezwłocznego podjęcia działań naprawczych oraz wprowadzenia ograniczeń w korzystaniu z wody ze względu na jej zanieczyszczenie bakteriologiczne, skuteczność wykonanych prac w zakresie wskaźników mikrobiologicznych wykazały badania rekontrolne w ramach kontroli wewnętrznej oraz nadzoru PIS.

Nie udało się obniżyć zawartości manganu w wodzie (wynik uzyskany w ramach badania PIS – 1863 µg/l), w związku z czym PPIS w Wałbrzychu w dniu 25 czerwca 2019 r. wydał decyzję nr 439/19, nakazującą właścicielowi urządzenia – Centrum Budowlanemu „Sirbud”, Daniel Sip, Dorota Barańska, Spółka Jawna w Wałbrzychu – zrealizowanie działań naprawczych w zakresie doprowadzenia jakości wody pod względem fizykochemicznym (dotyczy manganu) do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda przeznaczona do spożycia przez ludzi w terminie do dnia 31 lipca 2019 r. oraz zezwalającą na warunkowe korzystanie z wody przeznaczonej do spożycia w sieci wodociągowej ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego „Wodniak” przy ul. Spacerowej 6 w Zagórzcu Śląskim przy występowaniu w wodzie stężenia manganu na maksymalnym poziomie nie przekraczającym 1800 µg/l.

Badanie rekontrolnej próbki wody, pobranej w dniu 12 sierpnia 2019 r., wykazało stężenie manganu na poziomie 2107 µg/l, wobec czego na wniosek strony PPIS

w Wałbrzychu wydał decyzję zmieniającą nr 609/19 z dnia 10 września 2019 r., wyznaczając nowy termin doprowadzenia jakości wody do norm sanitarnych – 31 grudnia 2019 r. i nowy dopuszczalny poziom stężenia manganu – 2000 µg/l. Przy wydawaniu decyzji oszacowano ryzyko związane ze spożywaniem wody o tak wysokim stężeniu manganu, biorąc pod uwagę dane literaturowe i wytyczne WHO w tym zakresie (brak jednoznacznego uznania szkodliwości dla zdrowia ludzkiego manganu, pochodzącego z wody do picia) oraz wydajność ujęcia, wielkość produkcji wody i czas narażenia (woda spożywana krótkotrwale przez gości ośrodka szkoleniowo-wypoczynkowego „Wodniak”).

Badanie próbki rekontrolnej z początkiem 2020 r. wykazało skuteczność przeprowadzonych działań naprawczych – stężenie manganu spadło poniżej wartości parametrycznej.

W 2019 r. wymagania § 7 i 8 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2018 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294) realizowali:

- właściciel ośrodka „Wodniak” w Zagórzcu Śląskim, który przedłożył sprawozdania z badań zaplanowanych w harmonogramie na 2019 r., nie uwzględniając jednak całego zakresu badań parametrów grupy B przewidzianego dla ujęcia dostarczającego wodę dla więcej niż 50 osób i produkującego więcej niż 10 m³/dobę,

- zarządca ujęcia dla bazy noclegowej „Andrzejówka” w Rybnicy Leśnej – jako podmiot wykorzystujący wodę z indywidualnego ujęcia o produkcji <10 m³/d – który zwrócił się do PPIS w Wałbrzychu o ustalenie zakresu badanych parametrów oraz częstotliwości wykonywanych badań, co zostało uczynione.

2. Baseny i kąpieliska

Miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli

Na terenie powiatu wałbrzyskiego w sezonie letnim 2019 r. otwarto 3 miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpeli: 2 na Jeziorze Bystrzyckim – „Słoneczne” przy ul. Wodnej oraz „Zagórze Śląskie” przy ul. Spacerowej 6 w Zagórzcu Śląskim, a także „Zalew Stare Bogaczowice” w Starych Bogaczowicach, działające nie dłużej niż 30 dni w sezonie w systemie weekendowym od piątku do niedzieli.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu zaopiniował pozytywnie wszystkie przedłożone projekty uchwał rad gmin w sprawie wyrażenia zgody na utworzenie miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli, a po przedłożeniu przez organizatorów wyników badania próbek wody wydał bieżące oceny o przydatności wody do kąpeli (w odniesieniu do sprawozdań z badań jakości wody przed rozpoczęciem funkcjonowania miejsc). Ogółem w sezonie wydano 3 oceny o przydatności wody do kąpeli.

Kontrole plaż i zaplecza sanitarnego dla funkcjonujących w sezonie letnim na terenie powiatu wałbrzyskiego 3 miejsc okazjonalnie wykorzystywanych do kąpeli nie wykazały nieprawidłowości w zakresie utrzymania bieżącej czystości i porządku, w tym w zapewnionych toaletach. Tak jak w latach ubiegłych obiekty były oznakowane tablicami informacyjnymi,

w przypadku miejsca „Słoneczne” i „Zalew Stare Bogaczowice” wydano zalecenia uzupełnienia informacji na tablicach.

Basen odkryty w Głuszycy

W sezonie letnim 2019 r., tak jak w roku ubiegłym, na terenie powiatu działał basen odkryty przy ul. Dolnej 2 w Głuszycy, który nie spełnia definicji pływalni, zawartej w ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2016 r. poz. 656 z późn. zm.) ze względu na brak stałego przepływu wody w nieckach basenowych (stały system cyrkulacji), zatem nie podlega rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Z niecek basenu odkrytego w ramach nadzoru sanitarnego i kontroli wewnętrznej pobrano 6 próbek wody do badań bakteriologicznych, które nie wykazały przekroczeń. Ponadto w trakcie sezonu zarządca oraz PPIS w Wałbrzychu przeprowadzili badania 6 próbek wody z niecek w kierunku parametrów fizykochemicznych. W niecce małej i dużej stwierdzono podwyższoną wartość mętności i chloroformu, w brodziku stwierdzono podwyższoną wartość mętności – woda nadawała się warunkowo do kąpieli. W trakcie sezonu stan sanitarno-techniczny i porządkowy zaplecza na basenie był prawidłowy.

Pływalnia kryta "Delfinek", ul. Kolejowa 8, Głuszycy

W ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Wałbrzychu pobrano z niecki dużej, brodzika i jacuzzi na pływalni: 8 próbek wody do badań bakteriologicznych, w tym 3 w kierunku obecności pałeczek Legionella sp., oraz 3 próbki wody do badań fizykochemicznych, nie kwestionując żadnej z nich.

W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu zlecił badania wody z niecki basenowej, brodzika i jacuzzi: 70 próbek pod względem bakteriologicznym, w tym 34 w kierunku obecności pałeczek Legionella sp. oraz 58 próbek pod względem fizykochemicznym.

Zakwestionowano 2 próbki: z uwagi na podwyższoną wartość chloroformu oraz podwyższoną wartość utlenialności (kolejne sprawozdania z badania próbek wody przedłożone przez zarządcę wykazały poprawę w powyższym zakresie).

Pływalnia kryta z odnową biologiczną w hotelu „Piotr”, ul. Kościuszki 5, Boguszów-Gorce

W ramach nadzoru sanitarnego prowadzonego przez PPIS w Wałbrzychu pobrano z niecki dużej, brodzika i jacuzzi 5 próbek wody do badań bakteriologicznych, w tym 1 w kierunku obecności pałeczek Legionella sp., oraz 3 próbki wody do badań fizykochemicznych, kwestionując 2 z uwagi na wartość chloroformu (niecka duża) oraz ogólnej liczby mikroorganizmów w 36°C w 1 ml (wihrlpool).

W związku ze stwierdzonym zanieczyszczeniem wody PPIS w Wałbrzychu wszczął postępowanie administracyjne na doprowadzenie wody do norm sanitarnych, jakim powinna odpowiadać woda na pływalni, które zostało umorzone z uwagi na podjęcie skutecznych działań naprawczych przez właściciela pływalni.

Właściciel pływalni nie przekazywał systematycznie PPIS w Wałbrzychu wyników badań próbek wody z niecek basenowych, wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016), pomimo

uzgodnionego harmonogramu poboru próbek. W ramach realizacji kontroli wewnętrznej jakości wody na pływalni zarządca obiektu zlecił badania wody z niecki dużej, brodzika i wanny whirlpool: 45 próbek pod względem bakteriologicznym, w tym 6 w kierunku obecności pałeczek Legionella sp., i 30 próbek pod względem fizykochemicznym, co odpowiada 67% badań, które powinny być przedłożone w celu oceny spełnienia warunków określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach.

Zakwestionowano 9 próbek wody, tj.:

- 5 próbek ze względu na podwyższoną wartość chloroformu,
- 4 próbki ze względu na podwyższoną wartość mętności,
- 1 próbkę ze względu na podwyższoną wartość chloroformu i mętności.

W związku z brakiem wentylacji mechanicznej w pomieszczeniach magazynowania i dawkowania podchlorynu sodu oraz kwasu siarkowego PPIS w Wałbrzychu prowadzi postępowanie administracyjne (decyzja nakazująca nr 649/17 z dnia 31 sierpnia 2017 r.), które na wniosek strony zostało 3 krotnie przedłużane w zakresie terminu wykonania obowiązku.

Kontrola pływalni wraz z zapleczem sanitarnohigienicznym nie wykazała kolejnych nieprawidłowości.

W roku 2019 na podstawie art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 59) oraz § 4 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2015 r. poz. 2016) Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Wałbrzychu wydał pozytywną ocenę jakości wody na pływalni „Delfinek” w Głuszycy. W przypadku pływalni w hotelu „Piotr” w Boguszowie-Gorcach wydano ocenę negatywną z uwagi na:

- brak badania jakości wody w nieckach basenowych przez zarządcę z wymaganą częstotliwością,
- nieprzekazywanie na bieżąco PPIS w Wałbrzychu sprawozdań z przeprowadzonych analiz laboratoryjnych wody w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z wymaganiami rozporządzenia.

3. Tereny rekreacyjne

W 2019 roku skontrolowano 8 terenów rekreacyjnych na terenie powiatu, między innymi Kompleks sportowo-rekreacyjny przy ul. Kłodzkiej w Jedlinie-Zdroju, Park Zdrojowy w Szczawnie-Zdroju, Kompleks turystyczny Osówka w Sierpnicy, Sztolnie Walimskie, Kompleks „Włodarz” w Jugowicach. Wszystkie skontrolowane obiekty odznaczały się właściwym stanem sanitarno-porządkowym.

W 2019 roku skontrolowano 28 placów zabaw na terenie powiatu wałbrzyskiego. W wyniku kontroli wydano zalecenia zarządcom obiektów zlokalizowanych na terenie gmin Boguszów-Gorce, Mieroszów oraz Jedlina-Zdrój dotyczące:

- zapewnienia lub naprawy ogrodzenia placu zabaw,
- wywieszenia regulaminu korzystania z placu zabaw,

- wymiany nieaktualnego znaku graficznego zakazu palenia wyrobów tytoniowych, tj. bez e-papierosów.

Zgodnie z zaleceniami GIS piasek w kontrolowanych piaskownicach był wymieniany przed lub na początku sezonu letniego, dodatkowo w trakcie sezonu był czyszczony i uzupełniany, co w większości przypadków potwierdzały przedłożone faktury z zakupu i wymiany piasku. Ponadto należy zauważyć, że kontrole nie wykazały nieprawidłowości w zakresie sanitarnym i porządkowym w obrębie piaskownic.

W 2019 roku nie przeprowadzono badań piasku w zewidencjonowanych piaskownicach.

VIII. Ocena stanu sanitarno-technicznego innych obiektów użyteczności publicznej w 2019 roku

1. Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej

Na terenie powiatu wałbrzyskiego w roku 2019 skontrolowano 36 obiektów świadczących usługi fryzjerskie, kosmetyczne i odnowy biologicznej a także gabinet tatuażu (pozostające w ewidencji PSSE w Wałbrzychu) pod kątem spełnienia ogólnych wymogów sanitarnych, a przede wszystkim zagrożenia przeniesienia chorób zakaźnych i zakażeń.

Ze względu na stan higieniczno-sanitarny negatywnie oceniono zakład fryzjerski w Mioszowie – właścicielkę ukarano mandatem w wysokości 200 zł za wykorzystywanie przy świadczeniu usług brudnego z resztkami włosów sprzętu fryzjerskiego oraz brak jego dezynfekcji. Przeprowadzone kontrole w pozostałych obiektach nie wykazały nieprawidłowości, procedury postępowania ze sprzętem kosmetycznym i fryzjerskim były prawidłowe, nie kwestionowano również czystości i porządku w pomieszczeniach zakładów.

W skontrolowanych obiektach, w których przeprowadzane są zabiegi naruszające ciągłość tkanek ludzkich w większości przypadków stwierdzono opracowane procedury, wynikające z wymagań art. 16 ustawy z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi. Sprzęt wielokrotnego użytku używany do zabiegów jest poddawany sterylizacji w autoklawach, a proces dekontaminacji jest właściwie monitorowany za pomocą wskaźników fizycznych, chemicznych i biologicznych.

Ponadto osobom świadczącym usługi w wyżej wymienionym zakresie wydano doraźne zalecenie dotyczące oznakowywania preparatów kosmetycznych datą ich pierwszego użycia (dotyczy kosmetyków posiadających na opakowaniu znak graficzny określający czas, w jakim od otwarcia preparat może być stosowany).

W skontrolowanych solariach, po wejściu w życie ustawy z dnia 15 września 2017 r. o ochronie zdrowia przed następstwami korzystania z solarium (Dz. U. 2017 poz. 2011), nie stwierdzono naruszenia przepisów, dotyczących: reklamowania i promocji usług w zakresie opalania ciała, informowania klientów o szkodliwości korzystania z solarium, udostępniania solarium małoletnim. Wydano natomiast doraźne zalecenia dotyczące:

- wyprowadzenia wentylacji łóżka solaryjnego poza zakład – na zewnątrz budynku,
- usunięcia zacieku na suficie po zalaniu lokalu (w solarium i pomieszczeniu gospodarczym),

- przedłożenia do wglądu dokumentów potwierdzających wymianę lamp solaryjnych i odbiór lamp zużytych.

W 2019 roku skontrolowano 2 zakłady odnowy biologicznej, które oceniono pozytywnie na koniec roku.

7. Ustępy publiczne

W 2019 roku skontrolowano 4 ustępy publiczne zlokalizowane w Szczawnie-Zdroju, Jedlinie-Zdroju, Walimiu oraz Zagórzcu Śląskim. Wszystkie skontrolowane obiekty oceniono pozytywnie na koniec roku pod względem higieniczno-sanitarnym i technicznym.

W roku objętym sprawozdaniem przeprowadzono kontrolę 3 stacji PKP: Boguszów-Gorce, Boguszów-Gorce Zachód, Głuszycy oraz 1 przystanek osobowy PKP: Witków Śląski. W wyniku kontroli Stacji PKP Głuszycy ponownie wydano zalecenia dotyczące odnowienia powłok malarskich na ścianach i sufitach oraz uzupełnienia ubytków w posadzce w poczekalni budynku dworca.

8. Wiaty przystankowe

W 2019 r. ogółem skontrolowano 38 przystanków komunikacji pozamiejskiej, zlokalizowanych na terenie gmin Boguszów-Gorce, Jedlina-Zdrój, Szczawno-Zdrój oraz Stare Bogaczowice. Wszystkie skontrolowane wiaty przystankowe zostały ocenione pozytywnie pod względem sanitarno-technicznym na koniec roku. Niemniej jednak w wyniku kontroli wiat w gminie Stare Bogaczowice wydano doraźne zalecenia, które dotyczyły odnowienia lub wymiany zniszczonych tabliczek o zakazie palenia wyrobów tytoniowych oraz ich uzupełnienie o zakaz palenia e-papierosów.

4. Szpitale uzdrowiskowe i sanatoria

Na nadzorowanym terenie zewidencjonowanych jest 5 szpitali uzdrowiskowych oraz 7 sanatoriów, zlokalizowanych na terenie Szczawna-Zdroju i Jedliny-Zdroju (zlikwidowano Sanatorium Uzdrowiskowe „Zacisze” przy ul. Okrężnej 1 w Szczawnie-Zdroju, należące do Specjalistycznego Centrum Pielęgnacyjno-Opiekuńczego „EWA-MED” Sp. z o.o., ul. Trzebnicka 49, 55-120 Oborniki Śląskie). W 2019 r. skontrolowano 10 obiektów, w których wydano zalecenia pokontrolne dotyczące m.in.:

- zapewnienia w podręcznej pralni rozdziału dróg pościeli czystej i brudnej oraz wymiany wyeksploatowanych zlewów oraz armatury sanitarnej,
- zapewnienia zlewu porządkowego do mycia sprzętu do utrzymania czystości w pomieszczeniu gospodarczym,
- zapewnienia suszarki do higienicznego suszenia ściereczek i mopów,
- zapewnienia brodzika do mycia wózków, wiader i sprzętu do utrzymania czystości,
- wymiany uszczelnień silikonowych wokół urządzeń sanitarnych,
- odnowienia drzwi oraz paneli podłogowych z miejscowo z przetartą powierzchnią,

- zapewnienia właściwego stanu sanitarno-technicznego wykładzin podłogowych lub miejsc na styku ścian i podłogi w dyżurce pielęgniarskiej, magazynie odpadów medycznych, toalecie personelu,
- odnowienia powierzchni ścian i sufitów w ciągach komunikacyjnych, świetlicy, pokojach, łazienkach, gabinetach zabiegowych,
- wymiany tapicerki foteli wypoczynkowych na korytarzach (nieodpornej na działanie środków myjących i dezynfekcyjnych),
- wymiany popękanych materacy i mat w sali kinezyterapii,
- przechowywania okularów stosowanych przez pacjentów w gabinetach światłolecznictwa w zamkniętych pojemnikach, ze stosownym oznaczeniem: „czyste”, „brudne”.

Jednocześnie należy nadmienić, że „Uzdrowisko Szczawno-Jedlina” S.A. wykonuje szereg prac modernizacyjnych podnoszących standard w udostępnianych kuracjom obiektach oraz sukcesywnie przystosowuje sanatoria i szpitale uzdrowiskowe do zapisów rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 2 kwietnia 2012 r. w sprawie wymagań, jakim powinny odpowiadać zakłady i urządzenia lecznictwa uzdrowiskowego (Dz. U. z 2018 r. poz. 496 z późn. zm.).

Znajdujące się na podległym terenie szpitale uzdrowiskowe posiadają opracowane instrukcje postępowania z odpadami medycznymi, z bielizną czystą i brudną oraz dekontaminacji sprzętu, urządzeń i pomieszczeń. Sposób postępowania z bielizną brudną i czystą w tych obiektach jest prawidłowy. Odpady medyczne są odbierane przez wyspecjalizowaną firmę.

PSSE w Wałbrzychu nadzoruje trzy uzdrowiskowe zakłady rehabilitacyjne, tj.:

- Zakład Przyrodoleczniczy w Szczawnie-Zdroju – budynek spłonął w wyniku pożaru w marcu 2018 r., a gabinety zabiegowe tymczasowo przeniesiono do innego budynku uzdrowiskowego – sanatorium „Korona Piastowska” w Szczawnie-Zdroju, obiekt nie był kontrolowany w 2019 r.,
- Zakład Przyrodoleczniczy w Jedlinie-Zdroju,
- Centrum Rehabilitacji i Balneologii przy Sanatorium Uzdrowiskowym „Azalia” w Szczawnie-Zdroju.

Stan sanitarno-techniczny skontrolowanych obiektów był prawidłowy.

5. Cmentarze

Na 30 zarejestrowanych cmentarzy na terenie powiatu wałbrzyskiego w 2019 r. skontrolowano 4. Na koniec roku sprawozdawczego 1 obiekt uzyskał negatywną ocenę ze względu na stan techniczny, tj. cmentarz parafialny w Strudze, który częściowo nie posiada ogrodzenia – w związku z powyższym PPIS w Wałbrzychu decyzją administracyjną nr 342/19 z dnia 20 maja 2019 r. nakazał zarządcy wykonać ogrodzenie od strony wschodniej w terminie do dnia 31 grudnia 2020 r.

**Działalność w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia
prowadzona przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną
w Wałbrzychu na terenie miasta Wałbrzych i powiatu
wałbrzyskiego w 2019 roku**

Działalność prowadzono poprzez:

- wdrażanie, koordynację, monitorowanie i ocenianie realizowanych programów z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia,
- programowanie i realizację zadań skierowanych na rozwiązywanie problemów i minimalizowanie zagrożeń zdrowotnych,
- współpracę z podmiotami uczestniczącymi w procesie promocji zdrowia,
- inicjowanie działań prozdrowotnych.

Podjęmowano realizację zadań zleczanych przez instytucje nadrzędne oraz realizację działań lokalnych.

Instytucje i organizacje, z którymi współpracowano w ramach realizacji zadań:

- Urząd Miejski w Wałbrzychu, urzędy miast i gmin powiatu wałbrzyskiego
- PTOZ Oddział Terenowy w Wałbrzychu
- Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój w Wałbrzychu
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Wałbrzychu / Centrum Aktywności Lokalnej i Centrum Integracji Rodziny/
- Zespół Placówek Wsparcia Dziennego w Wałbrzychu
- Ośrodek Społeczno- Kulturalny „Podzamcze” w Wałbrzychu
- Wałbrzyski Ośrodek Kultury
- Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa,
- Dyrektorzy żłobków, przedszkoli, nauczyciele
- Dyrekcje i grona pedagogiczne szkół
- uczelnie wyższe
- placówki wypoczynku dzieci i młodzieży
- Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Oddział Terenowy w Wałbrzychu
- Klubu Kolarstwa „Superior” Wałbrzych
- Biblioteka pod Atlantami w Wałbrzychu
- Centrum Nauki i Sztuki Stara Kopalnia Wałbrzych
- Centrum Kulturalno-Kongresowe „Witold” Boguszów Gorce
- Biblioteki Wałbrzych i Szczawno Zdrój
- Kluby Seniora, Dzienny Dom Pobytu Seniora
- Teatr Dramatyczny w Wałbrzychu
- podmioty lecznicze
- lokalne mass media /radio, prasa, TV/

Realizacja zagadnień problemowych

W 2019 roku realizowano programy krajowe wynikające z polityki zdrowotnej państwa, programy wojewódzkie i lokalne oraz interwencje nieprogramowe i inne działania wynikające z sytuacji epidemiologicznej i potrzeb środowiska.

Realizowano działania dotyczące następujących problemów zdrowotnych:

Zapobieganie HIV/AIDS

Prowadzono działania z zakresu profilaktyki HIV/AIDS w oparciu o Krajowy Program Zwalczania AIDS i Zapobiegania Zakażeniom HIV opracowany na lata 2017-2021.

Opracowano sprawozdanie za 2018 r. oraz harmonogram realizacji zadań na 2020 r. Współpracowano z Komisją Lekarską prowadzącą kwalifikację wojskową młodzieży. Odbyło się 16 spotkań, w trakcie których prowadzono edukację wśród młodzieży podlegającej kwalifikacji wojskowej z zakresu profilaktyki zakażeń krwiopochodnych ze szczególnym uwzględnieniem HIV/AIDS oraz profilaktyki uzależnień. Działaniami objęto 230 osób. W rozmowach indywidualnych wzięło udział 130 osób.

Zorganizowano punkt informacyjno-edukacyjny w Zespole Szkół Nr 1 – prowadzono rozmowy indywidualne i dystrybucję materiałów. Przeprowadzono 3 szkolenia dla 60 osób.

Umieszczono informacje na stronie internetowej PSSE.

Zorganizowano 3 spotkania połączone z instruktażem i przekazaniem materiałów w podmiotach leczniczych/ 3 osoby/.

Prowadzono edukację w punktach informacyjnych /OSK Bieg Przełajowy, MOPS Dzień Seniora, ZSZnr 5 Wałbrzych /3 punkty- 170 rozmów.

Zasięg działań: 493 osoby.

Działania w ramach Światowego Dnia AIDS i Europejskiego Tygodnia Testowania:

Przesłano pisma wraz z wykazem PKD do mass-mediów- 21. Umieszczono informacje na stronie internetowej PSSE, FB oraz tablicy informacyjnej PSSE /130 osób/.

Zorganizowano akcję oz w Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości - ekspozycja plakatów, punkt edukacyjny, rozmowy indywidualne, dystrybucja- 100 osób.

W trakcie XXVII Festiwalu „Promocja Zdrowia w Sztuce Teatralnej Dziecięcej i Młodzieżowej Wybieram Zdrowie przeprowadzono pogadankę /253 osoby/ dotyczącą profilaktyki HIV/AIDS oraz przesłania Światowego Dnia AIDS. Prezentowane były sztuki teatralne dot. uzależnień. Zorganizowano punkt edukacyjny, prowadzono rozmowy indywidualne /ok. 100 osób/, instruktażowe/nauczyciele-6/ oraz ekspozycję i dystrybucję materiałów edukacyjnych, książeczek i kolorowanek dla dzieci.

Zasięg działań: 504 osoby.

Ogólny zasięg działań: 997 osób.

Ogólnopolski program edukacyjny "Trzymaj Formę " XII edycja

Celem programu jest edukacja dzieci i młodzieży oraz ich rodziców w zakresie kształtowania postaw prozdrowotnych związanych z właściwym odżywianiem i aktywnością fizyczną poprzez promocję aktywnego stylu życia i zbilansowanej diety, w oparciu o odpowiedzialność indywidualną i wolny wybór jednostki.

Koordynowano i monitorowano realizację programu.

Zorganizowano szkolenie dla koordynatorów /21 osób/, 2 narady, spotkanie indywidualne. Udzielono wsparcia merytorycznego i metodycznego oraz dostarczono materiały edukacyjne dotyczące omawianej tematyki placówkom nauczania i wychowania. Prowadzono instruktaże metodyczne w trakcie spotkań z koordynatorami szkolnymi. Rozpropagowano konkurs ogłoszony w ramach programu. Przeprowadzono 18 wizytacji realizacji programu w szkołach.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowało 27 szkół. W realizację programu włączyło się ok. 174 nauczycieli i innych pracowników szkół.

Zasięg programu: 4666 uczniów oraz 1955 rodziców.

Ogólny zasięg 6795 osób.

Prowadzono spotkania w szkołach w celu zachęcenia do realizacji programu.

Promocja zdrowego stylu życia

Tematyka wpływu żywienia i aktywności fizycznej na zdrowie oraz promocji zdrowego stylu życia była poruszana w trakcie podejmowanych przez Sekcję OZ i PZ działań oraz imprez organizowanych przy współpracy z innymi jednostkami /25 punktów informacyjnych - 1738 osób/, oraz innych działań w ramach akcji „Bezpieczny wypoczynek”, Dzień Seniora, akcji dot. profilaktyki palenia tytoniu oraz programu „Promocja Zdrowia w Sztuce Teatralnej Dziecięcej i młodzieżowej Wybieram Zdrowie”. Uczestniczono ponadto w imprezie z okazji Światowego Dnia Żywności /pogadanka- 250 osób/ oraz konkursie „Zdrowe kanapki /162 osoby/.

Zasięg: 2359 osób.

Działania w ramach ograniczania zdrowotnych następstw palenia tytoniu.

Tematyka związana z ograniczeniem zdrowotnych następstw palenia tytoniu była poruszana w trakcie realizacji programów ogólnopolskich, obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu oraz Światowego Dnia Rzucania Palenia, interwencji nieprogramowej „Bezpieczny wypoczynek” oraz działań podejmowanych we współpracy z innymi jednostkami /poborowi 16 pogadanek – 230 osób, 130 rozmów indywidualnych/. PSSE w Wałbrzychu sfinansowała wydruk ulotek- 5x1000 szt.

Ponadto PSSE w Wałbrzychu koordynuje na terenie Miasta i Powiatu Wałbrzyskiego realizację wieloletnich programów i projektów:

• *Ogólnopolski Przedszkolny Program Edukacji Antytytoniowej "Czyste Powietrze Wokół Nas"*

Celem programu jest wzrost kompetencji rodziców w zakresie ochrony dzieci przed ekspozycją na dym tytoniowy oraz zwiększenie umiejętności dzieci w zakresie radzenia sobie w sytuacjach narażenia na bierne palenie.

Grupa docelowa: dzieci 5-6 letnie oraz ich rodzice i opiekunowie.

W roku szkolnym 2018/2019 program realizowały 33 placówki przedszkolne. Przekazano materiały edukacyjne, udzielano wsparcia metodycznego i merytorycznego. Koordynowano i monitorowano realizację programu. W ramach monitoringu przeprowadzono 27 wizytacji realizacji programu w przedszkolach.

Program cieszył się dużym zainteresowaniem. Dzieci i rodzice chętnie uczestniczyli w działaniach, wzbogacając wiedzę na temat profilaktyki antytytoniowej, szczególnie ochrony dzieci przed biernym paleniem.

Zasięg programu: 1535 dzieci oraz 1238 rodziców.

W celu objęcia programem kolejnych placówek przeprowadzono 2 spotkania organizacyjne, naradę oraz 6 spotkań w ramach współpracy. Przeprowadzono 4 szkolenia indywidualne dla nowych koordynatorów.

Pracownicy Sekcji OZ i PZ brali udział w 1 imprezie integracyjnej podsumowującej program /pogadanka, dystrybucja materiałów/- ok. 200 osób.

- ***Program Edukacji Antytytoniowej "Nie pal przy mnie, proszę."***

Celem programu jest zmniejszenie narażenia dzieci na bierne palenie tytoniu poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie odpowiedzialności za zdrowie, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie oraz kształtowanie postaw asertywnych.

Adresatami programu są dzieci klas I-III szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny. Koordynatorzy szkolni oraz współrealizatorzy zostali przeszkoleni w poprzednich edycjach.

Program realizowało 7 szkół podstawowych. Przeprowadzono 3 wizytacje. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Koordynatorzy szkolni wysoko ocenili program oraz zaangażowanie dzieci podczas realizacji programu. Wysoko również oceniono odbiór programu przez rodziców. Przeprowadzono szkolenie indywidualne oraz naradę.

Zasięg programu: 351 dzieci oraz 268 rodziców.

Ogólny zasięg: 622 osoby.

- ***Program Profilaktyki Palenia Tytoniu "Znajdź właściwe rozwiązanie"***

Celem programu jest zapobieganie paleniu tytoniu wśród młodzieży szkolnej poprzez zwiększenie wiedzy w zakresie szkodliwości dymu tytoniowego, kształtowanie umiejętności dbania o zdrowie własne i swoich bliskich oraz kształtowanie postaw asertywnych z unikaniem czynnego i biernego palenia tytoniu.

Adresatami programu są uczniowie starszych klas szkół podstawowych.

W związku z zakończeniem realizacji na poziomie ogólnopolskim program kontynuowany był jako lokalny.

Realizację programu kontynuowały 3 szkoły. Zdaniem koordynatorów program jest bardzo pomocny w realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień, realizacja programu umożliwia rzeczowe i obrazowe przekazanie najistotniejszych informacji dotyczących palenia tytoniu oraz kształtowanie postaw zobowiązujących do niepalenia. Przeprowadzono 2 szkolenia indywidualne dla nowych koordynatorów.

Programem objęto 136 uczniów i 14 rodziców.

- **Ogólnopolski program edukacji antytytoniowej dla uczniów klas IV szkół podstawowych „Bieg po zdrowie”.**

Program stanowi źródło rzetelnej wiedzy na temat zagadnień dotyczących palenia tytoniu i ukazuje korzyści wynikające z niepalenia papierosów. Forma programu sprzyja wzmocnieniu poczucia własnej wartości, przygotowuje do świadomych wyborów w obszarze własnego zdrowia oraz sprzyja wyrażaniu własnych oczekiwań i opinii. Szkoły zgłoszone do programu otrzymują komplet materiałów edukacyjnych oraz zeszyty pracy dla każdego ucznia.

Przeprowadzono 9 wizytacji i podsumowanie realizacji. Program realizowało 10 szkół podstawowych.

Zasięg programu- 737 uczniów i 680 rodziców. Razem 1417osób.

W celu promocji programu wystosowano pismo do szkół, przeprowadzono oraz 15 spotkań informacyjnych w ramach współpracy /15 osób/ oraz 2 spotkania organizacyjne. Przeprowadzono 5 szkoleń indywidualnych dla nowych koordynatorów.

• ***Ogólnopolski projekt „Profilaktyczny program w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu i innych środków psychoaktywnych- KIK68”***

W ramach podtrzymywania efektów programu prowadzono działania informacyjne i edukacyjne.

Kontynuowano realizację kampanii społecznej „Nie pozwól odlecieć swojemu szczęściu”, której celem jest zwiększenie wiedzy na temat skutków zdrowotnych używania substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie ich stosowania. Przeprowadzono instruktaż oraz edukację w 2 punktach informacyjno-edukacyjnych /115 osób/. Odbyło się 5 spotkań informacyjnych w podmiotach leczniczych /5 osób- instruktaż, przekazanie materiałów/.

W roku szkolnym 2019/2020 realizowano **VI edycję programu edukacyjnego skierowanego do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych „ARS czyli jak dbać o miłość”**, jednego z elementów programu KIK/68.

Przeprowadzono 6 wizytacji realizacji programu w szkołach. Program realizowało 10 szkół ponadgimnazjalnych, edukacją objęto 808 uczniów oraz 227 rodziców. Zasięg programu 1035 osób.

Dla szkół ponadpodstawowych Główny Inspektorat Sanitarny ogłosił kolejną edycję konkursu ph. ”Szkoła wolna od używek”. Przesłano pisma dot. konkursu do 14 placówek. Na funpage’u PSSE zamieszczono informację o konkursie. Odbyły się 2 spotkania informacyjne /3 osoby/. Zaprezentowano realizację programu na spotkaniu dotyczącym ewaluacji w Zespole Szkół nr 7 w Wałbrzychu/ 9 osób/.

• ***Światowy Dzień bez Tytoniu***

Działania skierowane były do społeczności lokalnej. Zainicjowano działania przekazując opracowania informujące o założeniach i celach Światowego Dnia Bez Tytoniu do placówek nauczania i wychowania oraz placówek leczniczych i mediów /156 jednostek/.

Odbyły się 2 narady w celu pozyskania partnerów do realizacji działań. Omówiono założenia i cele obchodów Światowego Dnia bez Tytoniu, przekazywano materiały edukacyjne.

Prowadzono edukację w trakcie 8 imprez środowiskowych. Prowadzono rozmowy indywidualne nt. wpływu palenia tytoniu na zdrowie, połączone z rozdawnictwem i ekspozycją materiałów edukacyjnych, ulotek, plakatów, pomiary ciśnienia krwi oraz pomiary CO w wydychanym powietrzu.

Działaniami objęto 950 osób. Przeprowadzono 250 pomiarów CO i 120 RR.

Materiały edukacyjne z zakresu profilaktyki nikotynizmu eksponowano w holu siedziby PSSE /130 osób/.

Zasięg podjętych działań: 1242 osoby.

• Światowy Dzień Rzucania Palenia

Umieszczono informacje nt. Światowego Dnia Rzucania Palenia. Zorganizowano wystawę w siedzibie PSSE/ 130 osób/. Odbyła się narada- spotkanie organizacyjne w Wyższej Szkole Zarządzania i Przedsiębiorczości /3 osoby/. Zorganizowano i prowadzono 3 punkty informacyjne w WSZiP,, Filii Politechniki Wrocławskiej oraz Zespole Szkół nr 5 w Wałbrzychu. Prowadzono rozmowy indywidualne, pomiary CO/ 260/ i RR/120/ oraz dystrybucję materiałów. Działaniami objęto 300 osób. W trakcie trwania XXVII Festiwalu Wybieram Zdrowie zaprezentowano 3 sztuki teatralne dotyczące profilaktyki palenia tytoniu. Zaakcentowano obchody Światowego Dnia Rzucania Palenia, eksponowano plakaty, ulotki i broszury /258 osób/.

Zasięg podjętych działań: 691 osób.

Program edukacyjny” Moje dziecko idzie do szkoły”

Program zakłada edukację dzieci klas I i ich rodziców w zakresie potrzeb zdrowotnych dziecka rozpoczynającego naukę w szkole.

Koordinatorów szkolnych przeszkolono w zakresie zagadnień merytorycznych i metodyki realizacji programu w poprzednich latach. Na podstawie analizy informacji z realizacji programu w szkołach przeprowadzono ocenę i sporządzono sprawozdanie zbiorcze.

Realizacja programu przyczyniła się do zwiększenia współpracy nauczycieli i szkolnej służby zdrowia z rodzicami w zakresie kształtowania właściwych postaw zdrowotnych zarówno u dzieci jak i rodziców. Odbiorcy poszerzyli wiedzę na temat zdrowego stylu życia a zajęcia edukacyjne pozwoliły ograniczyć stres związany z pobytem dzieci w nowym środowisku. Program realizowały 2 szkoły

Zasięg programu 84 dzieci i 134 rodziców oraz 14 nauczycieli i pedagogów. Razem 232 osoby.

Autorski lokalny program „Promocja Zdrowia w Sztuce Teatralnej Dziecięcej i Młodzieżowej- Wybieram Zdrowie”

Celem programu jest wzrost poziomu wiedzy o zdrowiu, zapobieganie uzależnieniom, wyrabianie świadomości zdrowotnej i kształtowanie postaw prozdrowotnych wśród dzieci i młodzieży oraz odpowiedzialności za zdrowie własne i innych, a także integracja środowiska szkolnego na rzecz promocji zdrowia.

Grupą docelową są uczniowie szkół podstawowych i gimnazjalnych miasta Wałbrzycha. Program składa się z kilku etapów: edukacyjnego, pracy nad sztuką teatralną, eliminacji oraz etapu festiwalowego. Elementem kończącym realizację programu w szkole jest opracowanie scenariusza oraz przygotowanie przez uczniów i nauczycieli sztuki teatralnej promującej zdrowie.

Sztuki prezentowane i oceniane są na przeglądach organizowanych w szkołach, po czym najlepsze kwalifikowane są do Festiwalu.

Inicjator programu, koordynator, realizatorzy: kierownik i pracownicy Sekcji Oświaty Zdrowotnej i Promocji Zdrowia Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu, Partnerzy: Urząd Miejski w Wałbrzychu i Polskie Towarzystwo Oświaty Zdrowotnej Oddział Terenowy w Wałbrzychu,

Opracowano program w oparciu o Narodowy Program Zdrowia i przekazano do wałbrzyskich szkół podstawowych zapraszając do jego realizacji - program przyjęło 7 szkół ,

które przygotowały 9 spektakli.. Przeprowadzono w tych szkołach wizytacje oceniając realizację programu w placówce oraz wartość merytoryczną opracowanej sztuki teatralnej. W części szkół przegląd sztuki połączony był z imprezą środowiskową dla społeczności szkolnej.

W Teatrze Dramatycznym im. J. Szaniawskiego w Wałbrzychu 3 grudnia 2019r. odbył się XXVII Festiwal „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej – WYBIERAM ZDROWIE”.

W przeglądzie Festiwalowym zaprezentowano 9 sztuk. Wystawiając sztuki własnego pomysłu dzieci i młodzież wypowiadały się w nich przeciw uzależnieniom, mówiły o zdrowym stylu życia, właściwym odżywianiu, roli aktywności fizycznej dla zdrowia, zdrowiu psychicznym. Prezentowane sztuki oceniane były pod względem wartości merytorycznych i artystycznych w osobnych kategoriach wiekowych.

W trakcie przerw pracownicy Sekcji OZiPZ prowadzili edukację - ze sceny przekazano informacje nt. znaczenia zdrowego stylu życia, profilaktyki określonych schorzeń, prowadzono dystrybucję materiałów oświatowo zdrowotnych, uczestnicy imprezy otrzymali książeczkę „Mali przyjaciele” oraz kolorowanekę wydaną przez Krajowe Centrum ds. AIDS.

Nauczyciele, opiekunowie grup teatralnych wyrazili swoją opinię o organizacji festiwalu poprzez odpowiedzi na pytania zawarte w ankiecie anonimowej /17/.

Festiwal „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej – Wybieram Zdrowie” został bardzo dobrze oceniony. Nauczyciele twierdzą, że taka forma edukacji zdrowotnej jest przystępna i ciekawa dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.

W teatrze goszczono ok. 258 osób. Najlepszym zespołom przyznano dyplomy oraz nagrody rzeczowe w postaci sprzętu multimedialnego. Opiekunowie otrzymali podziękowania. Uczestnikom festiwalu – aktorom, widzom, gościom zapewniono zdrowy poczęstunek.

Wnioski - Przedstawianie problemów zdrowotnych poprzez sztuki teatralne, jest ciekawą formą edukacji zdrowotnej, chętnie realizowaną przez dzieci i młodzież a prezentacja najlepszych spektakli na deskach teatru cieszy się od bardzo wielu lat niesłabnącym zainteresowaniem. Uczniowie wałbrzyskich szkół podstawowych i gimnazjalnych wystąpili w spektaklach, które zgodnie z przewodnim hasłem Festiwalu mówiły o tym jak dbać o zdrowie i jak je umacniać. Przygotowując spektakle młodzież łączy przeżycia artystyczne ze zdobywaniem wiedzy, a prezentując je uczą swoich rówieśników.

Program realizowało 7 szkół, przygotowano 9 spektakli

Zasięg programu w szkołach /22 jednostki/: 2700 uczniów , ok 20 nauczycieli i rodziców.

Festiwal: 115 młodych aktorów, zaproszeni goście 68 uczniów , 44 osoby dorosłe /władze lokalne, nauczyciele, rodzice, opiekunowie, dyrektorzy szkół /jury, obsługa /10/. Razem ok. 258 osób.

Zasięg całościowy programu - 2978 osób.

Profilaktyka zakażeń krwiopochodnych

Tematyka zakażeń krwiopochodnych zawarta jest w przekazie edukacyjnym i realizowana była w ramach wszystkich działań z zakresu profilaktyki HIV/AIDS.

Profilaktyka chorób nowotworowych

PSSE w Wałbrzychu podejmuje działania z zakresu profilaktyki chorób nowotworowych. Prowadzona jest dystrybucja materiałów oraz rozmowy w trakcie imprez ogólnospołecznych.

Z okazji Dnia Matki odbyła się akcja informacyjna w 34 przedszkolach Miasta i Powiatu Wałbrzyskiego w ramach Populacyjnego Programu Profilaktyki i Wczesnego Wykrywania Raka Szyjki Macicy. Działaniami objęto 3254 dzieci, które otrzymały „Laurki” do kolorowania zapraszające mamy na badania cytologiczne.

W Centrum Aktywnego Wypoczynku Aqua Zdrój działał punkt informacyjno-edukacyjny, Działaniem objęto 70 osób.

Wzięto udział w 2 naradach organizacyjnych.

W trakcie 22 spotkań w przedszkolach /27 osób/ udzielano instruktaży dotyczących prowadzenia edukacji w ramach obchodów Dnia Babci i Dziadka /przekazano ok. 500 ulotek/.

Zasięg działań: 3452 osób.

Program „Wybierz Życie – Pierwszy Krok”

Program jest skierowany do uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Jego głównym celem jest zmniejszenie występowania i umieralności na raka szyjki macicy poprzez zwiększenie poziomu wiedzy i zachęcanie do odpowiedzialności za zdrowie swoje i najbliższych. Zorganizowano 2 narady, 6 spotkań informacyjnych, 1 szkolenie indywidualne. Przekazano materiały do realizacji, udzielano konsultacji merytorycznych, instruktaży. Przeprowadzono 6 wizytacji mających na celu monitoring realizacji programu. Program realizowało 8 szkół ponadgimnazjalnych

Zasięg programu- 746 uczniowie, 380 rodzice, pracownicy szkół-24

Zasięg działania: 1150 osób.

Bezpieczny wypoczynek

Cel: Ograniczenie występowania wypadków i urazów oraz zagrożeń związanych z okresem ferii zimowych i wakacji. Adresaci działań: społeczność powiatu wałbrzyskiego ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Opracowano „Zalecenia zdrowotne na okres ferii zimowych”, opracowano i przygotowano materiały do wykorzystania w akcji zimowej. W opracowaniu zalecono nasilenie działań edukacyjnych w zakresie bezpieczeństwa, zapobiegania wypadkom i urazom dzieci i młodzieży w okresie ferii zimowych, kształtowania właściwych zachowań higienicznych chroniących przed chorobami zakaźnymi. Opracowanie przesłano do wszystkich szkół /71/.

Przygotowano pakiety z materiałami edukacyjnymi z zakresu profilaktyki grypy, bezpieczeństwa

w trakcie uprawiania sportów i zabaw zimowych, profilaktyki uzależnień /zagrożenia zdrowotne związane z używaniem dopalaczy oraz czynnym i biernym paleniem papierosów/.

Materiały edukacyjne wraz z zaleceniami przekazywane były do placówek wypoczynku przez pracowników Sekcji OZiPZ oraz Sekcji HDM. Udzielano instruktaży metodycznych i merytorycznych /12-21 osób/. Zorganizowano wystawkę materiałów /87 osób/ oraz 2 narady i ocenę prac konkursowych /11/.

Podjęto współpracę z jednostkami organizującymi zajęcia dla dzieci i młodzieży w okresie ferii. Prowadzono działania edukacyjne – punkty informacyjne /6 -260 osób RR-205, CO - 55/, dystrybucję materiałów edukacyjnych, pogadanki oraz gry i zabawy w środowisku dzieci

i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach spędzania wolnego czasu /13-269 osób/. Zorganizowano konkurs plastyczny wraz z uroczystym zakończeniem „Bezpieczne i zdrowie ferie zimowe”/26/.

Zasięg działań- 1468 osób.

Prowadzono działania w ramach akcji letniej. Do placówek nauczania i wychowania przesłano obszerną informację wraz z materiałami edukacyjnymi dotyczącą zaleceń zdrowotnych na okres letni do wykorzystania w działaniach edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży /101 jednostek/, dodatkowo do żłobków, przedszkoli, podmiotów leczniczych, bibliotek, OSK Podzamcze i Zespół Placówek Wsparcia Dziennego i urzędów gmin przesłano informację dot. upałów /59 jednostek/. Opracowano materiały pomocne w prowadzeniu działań, które sukcesywnie były przekazywane kierownikom placówek wypoczynku letniego oraz opiekunom wraz z instruktażem metodycznym i merytorycznym/ 45 instruktaży/. Przeprowadzono 2 narady, 22 spotkania informacyjne /39 osób/ /biura podróży, placówki usługowe, podmioty lecznicze, akcja informacyjna w punktach gastronomicznych w Galerii Victoria/, 4 punkty informacyjno-edukacyjne /440 osób, 100RR i 30 CO/, 2 konkursy-56 osób, rozmowy indywidualne oraz działania edukacyjne – pogadanki gry i zabawy w środowisku dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych i innych zorganizowanych formach wypoczynku /19- 477 osób/. Wystawy /2/ materiałów w siedzibie PSSE obejrzało ok. 369 osób.

Uczestnicy zajęć w ramach zimowego i letniego wypoczynku otrzymali słodycze i opaski odblaskowe ufundowane przez PSSE w Wałbrzychu.

Zasięg działań-2029 osób

Światowy Dzień Zdrowia 2019.

Światowy Dzień Zdrowia w 2019 r. obchodzono pod hasłem: „Zdrowie dla wszystkich”. Działania kierowane były do społeczności lokalnej.

Opracowano i przekazano informacje do placówek nauczania i wychowania, uczelni wyższych, podmiotów leczniczych, mass-mediów - 142 jednostki. Przygotowano wystawę materiałów edukacyjnych.

Współpracując z Ośrodkiem Społeczno-Kulturalnym Podzamcze przekazano materiały edukacyjne oraz zorganizowano konkurs plastyczny dla uczniów szkół podstawowych „Zdrowie dla wszystkich” /10 osób/. Odbędzie się uroczyste zakończenie konkursu /pogadanka, wystawa prac plastycznych, podsumowanie/. Zorganizowano również wystawę prac w siedzibie PSSE.

Zorganizowano 3 punkty informacyjno-edukacyjne w trakcie obchodów „Światowego Dnia Zdrowia”. Prowadzono rozmowy indywidualne, pomiary RR oraz ekspozycję i dystrybucję materiałów edukacyjnych /245 osób/.

Zorganizowano naradę, spotkanie organizacyjne, 2 pogadanki /167 osób/.

Zasięg działań bezpośrednich – 823 osoby.

Działania z zakresu profilaktyki zażywania środków zastępczych

Prowadzono działania skierowane do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży.

Kontynuowano realizację programu lokalnego „Dopalaczom mówimy nie” - Przesłano informacje o programie do 44 szkół, przeprowadzono 13 szkoleń dla młodzieży. Edukacją

objęto 403 osoby.

W przekazie edukacyjnym z zakresu profilaktyki HIV/AIDS prowadzonym przez pracowników Sekcji OZiPZ dla młodzieży podlegającej kwalifikacji wojskowej zawarto treści związane ze środkami zastępczymi – ich wpływem na określone zachowania młodych ludzi i ich stan zdrowia /16 pogadanek- 230 osób, 130 rozmów indywidualnych/.

Prowadzono działania edukacyjne połączone z dystrybucją materiałów wśród uczestników wypoczynku zimowego i letniego oraz poradnictwo metodyczne wśród nauczycieli i opiekunów /18 instruktaży/. Przeprowadzono 4 pogadanki dla 100 osób. Przekazano materiały we współpracy z Sekcją HDM do 63 placówek wypoczynku.

Edukację prowadzono również w punktach informacyjno-edukacyjnych w trakcie festynów, imprez oraz w ramach akcji oświatowo-zdrowotnych /15 działań- 604 osoby/.

Prowadzono narady i spotkania informacyjne w jednostkach współpracujących /5/ - 8 osób. Pracownicy Sekcji uczestniczyli w konferencji naukowo-szkoleniowej „Uzależnienia od substancji psychoaktywnych”

Wystawę materiałów edukacyjnych w siedzibie PSSE obejrzały 82 osoby. W ramach Programu „Promocja zdrowia w sztuce teatralnej dziecięcej i młodzieżowej Wybieram Zdrowie” edukacją w zakresie uzależnień w tym dopalaczy objęto 1040 osób /etap szkolny/ 258 osób /Festiwal/.

Zasięg działań bezpośrednich: 2936 osób.

- Dzień Seniora

Prowadzono działania w punktach edukacyjnych w ramach Wałbrzyskich Senioraliów 2019 – /Olimpiada Sportowa dla Seniorów, Festiwal Pasji i Kreatywności/ oraz Biegu Przełajowego „Podzamecze” z zakresu promocji zdrowia osób starszych oraz profilaktyki grypy, chorób nowotworowych i udarów /5 punktów- 280 osób, 230 pomiarów RR/.

Przekazano informacje i materiały dotyczących szczepień ochronnych i profilaktyki grypy w trakcie 4 spotkań informacyjnych /6 osób/ w Bibliotekach w Wałbrzychu i Szczawnie Zdroju oraz Klubie Seniora i Dziennym Domu Pobytu Seniorów.

Zasięg działań – 286 osób.

Działania związane z aktualną sytuacją epidemiologiczną

- profilaktyka grypy i zachorowań grypopodobnych

Interwencja skierowana była do społeczności lokalnej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

W trakcie 22 spotkań informacyjnych /27 osób/ w przedszkolach, żłobkach, udzielano informacji nt. profilaktyki grypy i przekazywano materiały edukacyjne.

W działaniach prowadzonych w okresie ferii zimowych uwzględniono tematykę związaną z profilaktyką grypy i szczepieniami p/grypie. Przekazano materiały do szkół /71/ i organizatorów wypoczynku /38 jednostek/, prowadzono edukację dla uczestników zorganizowanych form wypoczynku, prowadzono pogadanki /10 - 226 osób/, 2 zajęcia edukacyjne i dystrybucję materiałów.

Zorganizowano 2 wystawki i dystrybucję materiałów edukacyjnych w siedzibie PSSE /194 osoby/.

W ramach 4 punktów informacyjno-edukacyjnych przeprowadzono 205 rozmów indywidualnych połączonych z rozdawnictwem materiałów o-z.

W punktach prowadzonych w ramach Dnia Seniora prowadzono edukację dot. szczepień

i profilaktyki grypy /280 osób/.

Ogółem: 1215 osób.

- Europejski Tydzień Wiedzy o Antybiotykach- Przekazano materiały do ZOZ /2/ umieszczono informacje na FB

- **Europejski tydzień szczepień.** Odbyło się 17 spotkań w żłobkach i przedszkolach /18 placówek/, w trakcie których udzielano informacji nt. konieczności edukacji rodziców w zakresie szczepień ochronnych /19 osób/. Przekazano materiały edukacyjne. Opracowano wystawę. Materiały edukacyjne wysłano do 117 placówek nauczania i wychowania oraz podmiotów leczniczych. W ramach 3 punktów informacyjno-edukacyjnych przeprowadzono 185 rozmów indywidualnych połączonych z rozdawnictwem materiałów edukacyjnych.

Ogółem: 569 osób.

- **Profilaktyka odry**- przeprowadzono 90 rozmów indywidualnych dot. odry w ramach 2 punktów informacyjno-edukacyjnych, zorganizowano 2 wystawy w siedzibie PSSE /340 osób/ oraz 2 spotkania informacyjno-organizacyjne. Opracowano ulotki dotyczące odry, materiały edukacyjne przekazano do rozdawnictwa pracownikom Oddziału Epidemiologii /ok. 600 szt./ oraz materiały edukacyjne do 123 placówek /podmioty lecznicze, placówki nauczania i wychowania, urzędy miast i gmin/.

Ogółem: 641 osób.

- **Kampania „Oszczędź dziecku ospy”**

Przeprowadzono spotkania informacyjne w 6 żłobkach /6 osób/. Omówiono zagadnienia merytoryczne i metodykę działań.

- **Profilaktyka próchnicy**

W trakcie prowadzenia punktów informacyjnych edukacją objęto 330 osób.

Ogółem: 362 osoby.

- **Profilaktyka wszawicy** – przeanalizowano sytuację w zakresie wszawicy, przeprowadzono 23 spotkania informacyjne i instruktaże.

Ogółem: 59 osób.

Współpraca w działaniach inicjowanych przez lokalnych partnerów

- „**Uczę się bezpiecznie żyć**”

Współpracowano przy realizacji wojewódzkiego konkursu ph. „Uczę się bezpiecznie żyć”. Pracownicy Sekcji OZ i PZ brali udział w naradzie komisji konkursowej. Głównymi organizatorami konkursu jest Stowarzyszenie Gmin Książańskich Euroregionu Nysa oraz Sejmik Województwa Dolnośląskiego i Urząd Miejski w Wałbrzychu. Konkurs miał charakter zawodów, w trakcie których reprezentacje szkół podstawowych i gimnazjalnych /4 kategorie wiekowe/ wykazują się wiedzą i umiejętnościami z zakresu bezpieczeństwa, zdrowego stylu życia i innych zagadnień ujętych w regulaminie. Pracownicy Sekcji OZiPZ brali udział w pracach komisji konkursowej oceniającej wiedzę z zakresu higieny,

racjonalnego żywienia i pierwszej pomocy- stanowiska sędziowskie dla uczniów klas IV-VI – 104 uczniów, 50 dorosłych.

Zasięg podjętych działań bezpośrednich: 154 osoby.

- Plenerowe imprezy rekreacyjno-sportowe „Górale na START!”

Współpracowano przy realizacji kolejnej edycji projektu Klubu Kolarstwa Superior Wałbrzych oraz Urzędu Miejskiego w Wałbrzychu propagującego zdrowy styl życia bez nałogów poprzez aktywność fizyczną a realizowanego w formie cyklu plenerowych imprez rekreacyjno-sportowych pod hasłem „Górale na start!”. Głównym elementem imprez są wyścigi na rowerach górskich amatorów w różnych grupach wiekowych /dzieci i dorośli/. Adresatami projektu są mieszkańcy Wałbrzycha i okolic. Uczestniczo przy realizacji 1 imprezy.

Zasięg podjętych działań: 50 osób.

Podsumowanie

Przeprowadzono ogółem 77 wizytacji w celu oceny realizowanych programów edukacyjnych inicjowanych i koordynowanych przez Inspekcję Sanitarną.

W trakcie realizowanych działań przeprowadzono ogółem 910 pomiarów RR oraz 710 pomiarów CO w wydychanym powietrzu.

Informacje dotyczące prowadzonych programów, akcji informacyjno-edukacyjnych, sytuacji epidemiologicznej i profilaktyki są umieszczane na stronie internetowej:

www.psse-walbrzych.pl

oraz fanpage’u Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Wałbrzychu.